

VNF

2018

aviisi 3

VERENIGING NEDERLAND-FINLAND
ALANKOMAA-SUOMI YHDISTYS

Inhoud

Van het bestuur	3
Agenda	5
In memoriam Jacques Groenendijk	6
Juhannus: Midzomerviering 23 juni	11
De noodzaak om te zingen	12
Puzzels oplossen bij Finse bedrijven met Nederlandse software	18
Het was een mooie zomer	24
Zelf gemaakt leven	26
De hond Mami veroorzaakt twee Fins-Nederlandse huwelijken	38
Column: Kappen	49
De vertalers van Mika Waltari	54

Colofon

Jaargang 27 (2018), nummer 3

De Vereniging Nederland-Finland werd opgericht op 27 oktober 1923. Aviisi is het officiële magazine van de vereniging en verschijnt vijf keer per jaar. Leden van de vereniging ontvangen Aviisi gratis.

Redactie

Daniël Loos
Minna Rätty (Fins)
aviisi@vnf.nu

Eindverantwoording het bestuur

Vormgeving

Daniël Loos,
info@bureaucontrapunt.nl

Drukwerk

ASB drukwerkbegeleiding

Opplage 465

ISSN 1566-8542

Kopij

Kopij voor de volgende Aviisi (2018-4) kan per e-mail voor 17 augustus 2018 aan de redactie gezonden worden: aviisi@vnf.nu.

Kopij graag als Word-document aanleveren. Beelden graag los bijleveren, in de hoogst beschikbare kwaliteit. Veel of grote bestanden liefst via www.wetransfer.com

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen in Aviisi die door derden geschreven zijn, ligt bij de betreffende auteurs.

De redactie van Aviisi behoudt zich het recht voor artikelen in te korten of niet te plaatsen.

Ledenadministratie & secretariaat

Gerard Rijerse, info@vnf.nu

Bestuur Vereniging Nederland-Finland

Voorzitter

Rune Frants, rune.frants@vnf.nu

Penningmeester

Marco Blankestijn, penningmeester@vnf.nu

Webmaster

Willem Mulder, willem.mulder@vnf.nu

Secretaris

Gerard Rijerse, info@vnf.nu

Bestuurslid

Anna Schoemakers

Bestuurslid

Mervi Lepistö

Erelid

Ambassadeur van Finland, mevr. Katri Viinikka
Jacques Groenendijk

Bankrekening vereniging

NL 39 ABNA 0549 2867 05 te Den Haag

Van het bestuur

Tijdens de ALV in maart, kreeg het bestuur een flinke uitbreiding en versterking. Nadat ik in 2017, samen met Jacques Groenendijk en Arnold Pieterse, adviseur van het bestuur was heb ik het voorzitterschap op mij genomen voor 2018. Veel van u zult mij herkennen van lang geleden! Ik was voorzitter in de tijd van de geboorte van Aviisi, nu al 25 jaar geleden! Mervi Lepistö en Anna Schoemakers zijn nieuwkomers in het bestuur en zullen zich inzetten voor ledenwerving en betere zichtbaarheid op sociale media. Gerard Rijerse is secretaris geworden, maar zorgt ook voor een actief secretariaat. Hij geeft snel antwoord op al uw vragen en suggesties – zelfs in het Fins! Immers, klachten kunt aan hem richten, complimenten direct met uw omgeving delen!

Marco Blankestijn, penningmeester en Willem Mulder, sociale media, zijn oudgedienden. Daniël Loos zorgt voor Aviisi en is adviseur van het bestuur.

Met de nieuwe bemensing zullen wij ons inzetten voor een actieve en heden-daagse koers. Verenigingen hebben het vandaag lastig in een snel veranderende maatschappij. Wij hebben tegenwoordig blijkbaar een veel drukker bestaan. De digitalisering en allerlei sociale media dreigen traditionele verenigingen weg te drukken.

Een vereniging als de VNF kan nog steeds veel bieden, met name echte persoonlijke interacties. Maar je moet er wel wat voor doen: bijvoorbeeld een verhaal voor Aviisi schrijven, naar activiteiten van de

Rune Frants

Johtokunnalta

Yhdistyksemme yleisessä jäsenkokouksessa saimme uudistettua ja vahvistettua johtokuntaamme. Oltuani Jacques Groenendijk ja Arnold Pietersen kanssa vuoden johtokunnan neuvonantajana, ryhdyin yhdistyksen puheenjohtajaksi vuoden 2018 alusta alkaen. Monet teistä muistanevat minut menneiltä ajoilta, olenhan ollut johtokunnan puheenjohtajana aiemminkin, Aviisin perustamisen aikoihin 25 vuotta sitten. Mervi Lepistö ja Anna Schoemakers ovat johtokuntamme uusia jäseniä ja heidän tehtävänä on uusien jäsenten värväys sekä yhdistyksen näkyvyys sosiaalisessa mediassa. Gerard Rijerse hoitaa sihteerin työt. Hän on vastaa nopeasti kysymyksiinne ja ehdotuksiinne – myös suomen kielellä! Hä-

nelle voi suunnata valitukset, keuhut saa jakaa mahdollisimman monelle. Rahastonhoitaja Marco Blankestijn, sekä sosiaalisesta mediasta vastaava Willem Mulder jatkavat tehtävissään. Daniël Loos on yhä vastuussa yhä Aviisi-lehdestä ja toimii myös johtokunnan neuvonantajana. Uudella kokoonpanollamme toivomme pystyvämme luomaan aktiivisen ja tähän hetkeen sopivan suunnan. Yhdistyksillä on nykyisin vaikeaa pysyä muuttuvan maailman mukana. On kuin kaikilla olisi enemmän kiirettä. Digitalisointi ja sosiaalinen media uhkaavat perinteisen yhdistyksen olemassaoloa.

Alankomaat-Suomi Yhdistyksen kaltaisella organisaatiolla on kuitenkin vielä

vereniging komen, voorstellen lanceren voor nieuwe activiteiten etc.
De gemiddelde leeftijd van onze leden is vrij hoog. Juist daarom kunt u wat doen om de vereniging te verjongen en vernieuwen. U kunt de belangstelling voor Finland doorgeven aan de jongere generaties. Zijn uw kinderen al lid van de VNF? Vroeger konden ze Aviisi thuis lezen en samen met u naar activiteiten gaan. Nu kunt u ze stimuleren lid te worden van de vereniging. Nederlanders in uw kennissenkring zijn ook van harte welkom

Naast de traditionele Finse feesten, proberen wij nieuwe activiteiten te ontwikkelen. Een van onze dromen is FIN4U. De basisgedachte is om culturele bijeenkomsten in brede zin te organiseren volgens een vast schema, bijvoorbeeld de laatste zondag van de maand. Programmaonderdelen kunnen zijn: een Finse film, een lezing, een concertje, een paneldis-

paljon tarjottavaa, kuten ihmisten välistä interaktiivisuutta. Se vaatii paljon työtä. Esimerkkeinä mainittakoon kirjoitukset Aviisiin, yhdistyksen tapahtumissa käynnit, ja uusien aktiviteettien ideoinnit.

Yhdistyksemme jäsenten keski-ikä on varsin korkea. Sen nuorentamiseen ja uudistamiseen pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Jokainen voi pyytää ympäristönsä nuoria sukupolvia mukaan toimintaan. Ovatko perheenne lapset jo jäseniä? Aikaisemmin he varmaankin tulivat yhdessä vanhempiensa kanssa yhdistyksen tapahtumiin. Nytkin heitä voisi kannustaa tulemaan mukaan yhdistyksen toimintaan. Niin kuin myös hollantilaisia ystäviänne! Perinteisten suomalaisjuhlien lisäksi pyrimme luomaan uusiakin aktiviteetteja. Yksi niistä on nimeltään FIN4U. Perusajatuksena on se, että pidettäisiin kulttuu-

cussie over interessante ontwikkelingen in Finland of contrasten met Nederland etc. Uw input is van groot belang. Als wij de bijeenkomsten in het Finse Huis organiseren, kunnen wij na afloop samen een 'Fins' hapje eten.

Een fijne zomer toegewenst.

Rune Frants
Uw nieuwe voorzitter

riin liittyviä kokoontumisia säännöllisin väliajoin, esimerkiksi joka kuukauden viimeisenä sunnuntaina. Aiheina voisi olla suomalaiset elokuvat, konsertit, paneelikeskustelut Suomea koskevasta mielenkiintoisista ajankohtaisista asioista tai Suomen ja Hollannin välisistä kontrasteista. Jokaisen panos on tärkeä. Ja aina kun tapahtumat järjestetään Merimeskirkolla, on sen jälkeen mahdollista nauttia suomalaisia herkuja.

Hyvää kesää kaikille!

Rune Frants
Uusi puheenjohtajanne

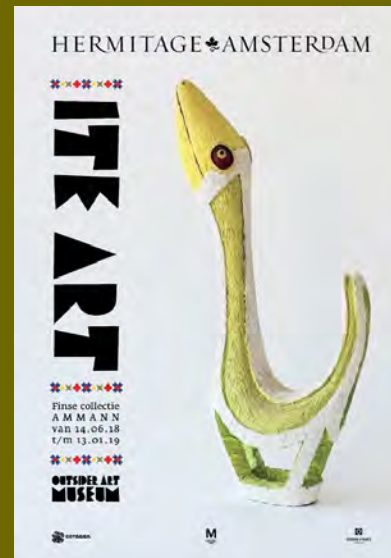
Käännös: Minna Rätty

Datum, tijd	Evenement Tapahtuma	Locatie, adres
9 juni - 11 november	Simply Scandinavian Nordic Design 1945 -2018 www.textielmuseum.nl	Textielmuseum, Tilburg
vanaf 13 juni	ITE Art , Finse Outsider Art uit de privécollectie van Max Ammann zie artikel p 26-37	Hermitage, Amsterdam
23 juni 16:00-22:00	Midzomerfeest Juhannus - muziek, midzomerbuffet/barbecue in Finse stijl, sauna. Optreden van Taika Aanmelding/info: rotterdam@merimeskirkko.fi of info@vnf.nu , zie pagina 11-17	Finse Huis, Rotterdam
21-23 juni 6 juli	I Can See Myself Through Your Eyes , Dansvoorstelling van Cecilia Moisio en Ineke Vandoorn ceciliamoisio.com - www.inekevandoorn.com - www.theaterrotterdam.nl - www.theaterbellevue.nl	Theater Rotterdam Theater Bellevue, Amsterdam (6 juli)
15 september	Kreeftenfeest in Scheveningen, <i>meer info volgt op website en in nieuwsbrief</i> , info@vnf.nu	locatie volgt
22 september 14.15	Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Wayne Marshall, Hannes Minnaar, piano werk van o.a. James MacMillan, John Foulds, Leonard Bernstein en Magnus Lindberg - www.concertgebouw.nl	Concertgebouw Amsterdam
23 september	Met VNF naar het Finse Berkenbos , <i>meer info volgt op website en in nieuwsbrief</i> , info@vnf.nu	Finland100Park Nieuw-Vennep.
22 september 29 september 13 oktober 20.00	Symfonieorkest Sjosjanim - Scandinavische sferen Fagotconcertino - Berwald, Ouverture Echoes of Ossian - Gade, Symfonie in c - Grieg, Pelléas et Mélisande - Sibelius zie pagina 10 en: www.sjosjanim.nl	Burgwalkerk, Kampen Taborkerk, Ede Immanuelkerk, Barendrecht
28 september 20.15	The Rasmus: Dé Finse rockband is terug! www.effenaar.nl	Effenaar, Eindhoven

Opgeven voor deelname aan de activiteiten van de VNF via info@vnf.nu.

Alankomaat-Suomi Yhdistyksen tapahtumiin ilmoittautumiset sähköpostiosoitteeseen info@vnf.nu.

www.vnf.nu

ITE Art

The Rasmus

Simply Scandinavian | Nordic Design 1945 -2018

In memoriam Jacques Groenendijk

1946-2018

Jacques Groenendijkin muistokirjoitus

1946-2018

Op 18 mei 2018 is Jacques Groenendijk onverwachts overleden. Een klein jaar geleden kreeg hij de gevreesde diagnose ALS. Dankzij een uitstekende zorg in het ziekenhuis en later thuis kon hij de afgelopen maanden van het leven toch genieten. Met zijn scootmobiel deed hij lange tochten in de omgeving van zijn geliefde Roermond. De fraaie tuin met een fantastische natuurlijke vijver aan de achterzijde, vol met vissen, vogels en zelfs bevers, was een rijke bron van inspiratie en gaf levenslust.

In de afgelopen maanden hebben wij vaak langdurige telefoongesprekken gevoerd. Het ging meestal over twee gezamenlijke dingen: perspectief op het leven, Carpe diem en de VNF. Jacques wist heel goed dat hij een ernstige ziekte had met een relatief slechte prognose. Maar het ging goed en hij had er zin in. Dat bleek ook toen het reilen en zeilen van de VNF

Jacques Groenendijk nukkui yllättäen pois 18. toukokuuta 2018. Runsas vuosi sitten hänellä todettiin pelätty ALS-sairaus. Hyvän sairaala- ja kotihoidon avulla hän pystyi kaikesta huolimatta vielä nauttimaan viime kausista. Hän teki pitkiä retkiä sähköpyörätuolillaan pitkin rakastamaansa kotiseutua Roermondissa. Hänen oma kaunis pihansa lammikkoineen, jossa uiskentelee kaloja, lintuja ja jopa majavia, antoi hänelle runsain mitoin inspiraatiota ja elämäniloa.

Keskustelimme viime aikoina Jacquesin kanssa usein pitkään puhelimesta. Toistuvina aiheitamme oli kaksi yhteistä mielenkiintomme kohdetta: elämän pespektiivi, carpe diem sekä Alankomaat-Suomi Yhdistys. Jacques tiesi hyvin sairastavansa vakavaa sairautta, joka johtaisi kuolemaan. Mutta toistaiseksi hänellä meni

ter discussie kwam. De VNF was voor hem heel belangrijk. Hij had zich jarenlang energiek voor ingezet.

Jacques heeft veel voor de Finse gemeenschap gedaan. Finland is het vaderland van Pirkko. Finland werd ook Jacques' tweede thuisland, waar hij ook een tijd heeft gewoond en gewerkt en later daar veel vakanties met zijn gezin doorgebracht. Het was dan ook niet zo vreemd dat hij na zijn afscheid van het bedrijfsleven een nieuwe uitdaging kreeg in de VNF – stilzitten was niets voor Jacques. Tussen 2005 en 2017 was de vereniging zijn lust en zijn leven. Hij vervulde verschillende taken in het bestuur. Vaak zeiden wij wel: Jacques is de VNF. Met zijn vriendelijke en beschaafde persoonlijkheid was hij de ideale boegbeeld en gastheer van onze vereniging. Samen met Pirkko reden zij het gehele land door om de vereniging te represen-

hyvin ja hän jaksoi vielä innostua asioista. Sen huomasi etenkin, kun keskustelimme yhdistyksestämme, joka oli lähellä hänen sydäntään. Olihan hän toiminut vuosia innolla yhdistyksemme hyväksi.

Jacques teki paljon Alankomaissa asuvien suomalaisten hyväksi. Hänen vaimonsa Pirkko on syntynyt suomalainen. Suomesta tuli Jacquesille myös toinen kotimaa. Hän myös asui ja oli töissä siellä jonkin aikaa ja myöhemmin sinne mentiin usein viettämään lomaa. Jäätyään eläkkeelle hän löysi yhdistyksen toiminnasta uusia haasteita. Hän ei osannut olla toimeettomana. Vuosien 2005 ja 2017 välillä hän paneutui työhön tarmokkaudella. Hänen vastuullaan oli useampia osaluokkia johtokunnan toiminnassa. Usein sanottiinkin, että Jacques muodostaa yhdistyksen. Hän oli edustava, ystävällinen herrasmies yhdistyksemme tapah-

teren en leden te werven. Hij onderhield uitstekende contacten met onze leden, ook uit het bedrijfsleven.

Wij noemen slechts twee wapenfeiten in zijn VNF-tijd. In 2013 toen de VNF 90 jaar werd, organiseerde hij een schitterend jubileumfeest in Leiden. Hij was ook de initiatiefnemer en hoofdredacteur van het mooie jubileumboek *'De Vereniging Nederland-Finland door de jaren heen'*.

In de aanloop naar het Finland 100 jubileum, kwam Jacques met het idee om een groot jubileumboek samen te stellen om de Finse onafhankelijkheid te vieren en herinneren. Wij weten dat het jubileumboek *'Finland 100 jaar onafhankelijk – terugblik op een bewogen eeuw'* een enorm succes werd door een brede inspanning van auteurs en vertalers in Nederland en Finland.

tumissa, joissa hän otti kohteliaasti vastaan. Yhdessä Pirkon kanssa he ajoivat maata ristiin rastiin esitelläkseen yhdistystä ja värvätäkseen uusia jäseniä. Hänellä oli erinomaiset yhteydet jäseniimme, myös yritysmaailmassa.

Mainitsemme vain kaksi hänen uransa huippukohtaa yhdistyksemme toiminnassa. Vuonna 2013 hän järjesti onnistuneen Alankomaat-Suomi Yhdistyksen 90-vuotisjuhlan Leidenissä. Hän teki myös aloitteen hienon Alankomaat-Suomi-juhlakirjan tekemisestä ja oli siitä päävastuussa.

Kun Suomen 100-vuotisjuhlaa ideoitiin, sai Jacques idean juhlakirjasta, jonka tavoitteena olisi Suomen itsenäisyyden juhliminen ja muisteleminen. Juhlakirjasta *"Finland 100 jaar onafhankelijk – terugblik op een bewogen eeuw"* tuli

Ook na zijn officiële afscheid van het VNF-bestuur, nam de vereniging een grote plaats in zijn hart. Jacques, Arnold Pieterse en ikzelf waren adviseurs van het bestuur tijdens het drukke jubileumjaar. In dat jaar heb ik veel van Jacques geleerd.

De vereniging heeft veel aan Jacques te danken. Wij horen vaak binnen en buiten de vereniging dat Jacques de rots in de branding was. Daarom was het natuurlijk dat Jacques als erelid van de VNF werd benoemd. Jammer dat Jacques zelf door de ziekte niet aanwezig kon zijn bij de officiële uitreiking tijdens de lancering van het jubileumboek in het Residentie van onze ambassadeur. Zijn dochter Annemarie nam de honneurs waar. Jacques was zeer vereerd met dit schouderklopje.

suuri menestys, olihan sen tekemiseen osallistunut monta erinomaista kirjoittajaa ja kääntäjää Alankomaista ja Suomesta.

Vaikka Jacques olikin virallisesti eronnut johtokunnasta, sen toiminta pysyi yhä hänen sydämenasianaan. Jacques, Arnold Pieterse ja minä toimimme kiireisen juhlavuoden johtokunnan neuvonantajina. Sinä aikana opin Jacquesilta paljon.

Yhdistyksemme saa kiittää Jacquesia paljon. Kuulemme usein yhdistyksemme jäseniltä tai ulkopuolisilta, miten häneltä sai aina tukea. Sen takia oli luonnollista, että hänet nimettiin yhdistyksemme kunniajäseneksi. Harmi, että Jacques ei pystynyt itse olemaan paikalla virallisen nimeämisessään juhlakirjan julkaisutilaisuudessa. Hänen tyttärensä Annema-

Namens de leden van de vereniging en het bestuur, wensen wij Pirkko, de kinderen en kleinkinderen veel sterkte toe bij het verwerken van het plotselinge verlies van Jacques; echtgenoot, vader en superopa.

Rune en Margot Frants

rie edusti isäänsä paikan päällä. Jacques koki saavansa suurta tunnustusta työlleen tämän kautta.

Yhdistyksen jäsenten ja johtokunnan nimissä toivotamme Pirkolle, lapsille sekä lapsenlapsille voimia Jacquesin, aviopuol-

ison, isän ja mahtavan ukin poismenon johdosta.

Rune en Margot Frants
Käännös: Minna Rätty

beleef SCANDINAVISCH sferen MET

SYMFONIEORKEST
— SJOSJANIM —

O.L.V. Mark Suitselaar M.M.V. FAGOTTIST Kaspar Snijckers

ZA 22 SEPT • BURGWALKERK • KAMPEN
ZA 29 SEPT • TABORKERK • EDE
ZA 13 OKT • IMMANUELKERK • BARENDRECHT
AANVANG 20:00 • KERK OPEN 19:30

FAGOTCONCERTINO • BERWALD / DUVERTURE ECHOES OF OSSIAN • GADE
SYMPHONY IN C-MINOR • GRIEG / PELLÉAS ET MÉLISANDE • SIBELIUS

DOORNEBAL

TOEGANG / KINDEREN €5,- / VOLWASSENEN €12,- / SJOSJANIM.NL

Midzomerviering 23 juni

Samen met het Finse Huis

Zaterdag 23 juni vieren het Finse Huis en de Vereniging Nederland-Finland samen Juhannus in het Finse Huis in Rotterdam. Het begint om 16 uur met een volksliederendienst (Kansanlaulukirkko) onder leiding van Pauliina Tuomanen. Om 18 uur zal Taika een programma van Finse zomermuziek ten gehore brengen.

Verder is er een traditioneel midzomerbuffet/barbecue in Finse stijl, met allerlei heerlijke zomerse gerechten. Uiteraard is ook de sauna beschikbaar. Het midzomerfeest duurt van 16 tot 22 uur en de toegang is vrij.

16:00 kansanlaulukirkko
17:00 start sauna
18:00 Fins vrouwenkoor Taika
18:30 opening buffet

Kosten buffet: volwassenen € 15,-, kinderen € 10,-, tot 3 jaar gratis
Sauna: €5,- p.p., tot 18 jaar gratis
Reservering is welkom, maar niet noodzakelijk.
Iedereen is welkom.
Opgave en info: rotterdam@merimieskirkko.fi of info@vnf.nu

Juhannuksen vietto 23. kesäkuuta

Yhdessä Suomen Merimieskirkon kanssa

Lauantaina 23. kesäkuuta on mahdollista juhla juhannusta Alankomaat-Suomi Yhdistyksen sekä Suomen Merimieskirkon kanssa Merimieskirkon tiloissa Rotterdamissa. Tilaisuus alkaa klo 16.00 Pauliina Tuomasen johtamalla kansanlaulukirkolla. Klo 18.00 Taika-kuoro esittää suomalaisia lauluja.

Sen jälkeen tarjolla on perinteinen suomalaistyylinen kesäinen grillipöytä. Sauna on myös lämmitettynä vieraita varten. Juhla pidetään klo 16.00-22.00 ja paikalle on vapaa pääsy.

16:00 kansanlaulukirkko
17:00 -> sauna
18:00 suomalaisen Taika-naiskuoron esitys
18:30 seisova pöytä

Ruoka on aikuisilta 15 € / hlö, lapsilta 10 € / hlö ja alle 3-vuotiaille se on ilmainen
Sauna: 5 € / hlö, alle 18-vuotiaille ilmainen
Etukäteisvaraukset ovat toivottavia, mutta eivät välttämättömiä.

Lisätietoa voi kysyä osoitteesta: rotterdam@merimieskirkko.fi tai info@vnf.nu.

De noodzaak om te zingen

Daniël Loos

Er zijn tal van redenen waarom Finnen zich in Nederland vestigen, vaak gaat het om werk of een liefde. De ballingschap naar de Lage Landen mag dan vrijwillig zijn, als Fin tussen de Nederlanders ga je natuurlijk wel van alles missen, zeker wanneer het lot je in de Randstad heeft doen belanden. Reizen zonder file. Het gouden avondlicht over een bijna rimpelloos meer. Droge vrieskou. Converseren zonder overmaat aan woorden. De geur van eindeloze dennenbossen. En samen zingen in je eigen taal. Dat laatste is de reden waarom *Taika* is ontstaan, een Fins vrouwenkoor dat resideert in Den Haag.

Op een winderige lentedag, een dag die twijfelt tussen warmte en koude, arriveer ik bij de Haagse school waarin Taika wekelijks repeteert. Hier heb ik een afspraak

met twee van de koorleden en de dirigent. In de schoolkantine beantwoorden zij mijn vragen over het ontstaan van het koor, Finse muziek, toekomstplannen en over wat er magisch is aan het koor. Want *Taika* betekent: magie, toverspreuk, betovering.

Sanna-Mari Kuisma zit al bij het koor sinds het ontstaan in 2012, Pia Fallén zit er net een half jaar bij, maar beiden spreken er met evenveel enthousiasme over. Het is me al snel duidelijk dat het bij het koor om meer gaat dan zingen alleen, het gaat ook om het gezellige samenzijn en de verbondenheid met de gemeenschappelijke roots, de Finse taal en cultuur.

Karla-Maria Toiviainen is de dirigent en oprichter van Taika. Zij is in Helsinki afge-

TAIKA
FINNISH FEMALE CHOIR

studeerd als sopraan en koordirigent aan de afdeling kerkmuziek van de Sibelius Academie. Tevens studeerde ze er orgel, viool en piano. Toen ze vanwege het werk van haar man in Nederland terecht kwam, voelde ze al snel een sterke noodzaak om samen met anderen in het Fins te zingen. Ook merkte ze dat er in Nederland een hechte gemeenschap van Finse vrouwen bestaat. Het bleek geen grote opgave om

syydestä ja yhteisiin juuriin kuulumisesta, sekä suomen kielestä ja kulttuurista.

Karla-Maria Toiviainen on kuoron perustaja ja johtaja. Hän valmistui Sibelius-Akatemiasta kirkkomusiikin koulutusohjelmasta, ja opiskeli osana tutkintoaan muun muassa kuoronjohtoa. Lisäksi hän on urkuri, viulisti ja pianisti. Saavuttuaan Alankomaihin miehensä työn vuoksi, tunsikin hän pian voimakasta tarvetta päästä laulamaan suomeksi muiden kanssa. Samalla hän havaitsi, että Alankomaissa asuvilla suomalaisilla naisilla on tiivis yhteisö. Ei ollut haastavaa löytää innokkaita laulajia, ja pian kuoro olikin jo perustettu. Perustamisestaan lähtien kuoro on vakahtanut asemaansa, ja sen laatu on parantunut tasaisesti. Taika osallistui taannoin 'Het Nederlands Koorfestival'-kuorokilpailuun, ja sijoittui kuudentoista Etelä-Hollantilaisen kuoron osakilpailussa neljänneksi. Hieno sijoitus, etenkin kun

Karla-Maria Toiviainen (foto kuva Anu Berghuis)

genoeg mensen warm te krijgen voor het oprichten van Taika.

Sinds de oprichting zijn de stabiliteit en de kwaliteit van het koor gestaag gegroeid. Bij het Nederlands Koorfestival dat onlangs plaatsvond eindigde Taika van Zuid-Holland van de zestien deelnemende koren op de vierde plaats. Een mooie plek, zeker wanneer je bedenkt dat aan de competitie ook professionele koren deelnamen.

tietää myös ammattimaisten kuorojen osallistuvan kisaan.

Taika Alankomaissa

Sekä Alankomailla että Suomella on kuokoistava kuorokulttuuri. Alankomaissa kuorotraditio on kehittynyt kirkkomusiikin ympärille, vaikkakin viime vuosikymmenten aikana on syntynyt monenlaisia kuoroja, joilla ei ole mitään tekemistä kirkkomusiikin kanssa. Suomessa taas kansanmusiikki, jota ei Alankomaissa oikeastaan ole, vaikuttaa musiikkiin edelleenkin. Sen vaikutuksen voi kuulla monenlaisissa suomalaisissa musiikkivirtauksissa, klassis-romanttisesta avantgardeen, sekä myös jazzissa ja popissa. Toinen ero maiden välillä on että Alankomaalaiset kuorot eivät laula yleensä omalla kielellään. Hollanninkielistä kuoromusiikkia onkin tehty suhteellisen vähän. Ulkomalaiset ohjelmistot, etenkin englannin- ja

Tarve laulaa

Suomalaiset muuttavat Alankomaihin monista eri syistä, usein motiivina on työ tai rakkaus. Vaikka alaville maille saapuminen onkin yleensä vapaaehtoista, suomalainen kaipaa kuitenkin usein kotimaastaan erinäisiä asioita, etenkin jos kohtalo on sattunut johdattamaan Randstadin alueelle. Matkustaminen ilman liikenneuhkia. Kultaisen iltaruskon heijastus liki peilityn järven pinnalla. Paukkupakkanen. Keskustelu ilman ylimääräisiä sanoja. Loputtomien menty metsien tuoksu. Laulaminen omalla äidinkielellä. Jälkimmäisestä syystä sai alkunsa Haagissa harjoitteleva suomalainen naiskuoro Taika.

Saavun tuulisena kevätpäivänä, sellaisena jolloin ei ole ihan varmaa onko kylmä vai

lämmen, Taikan viikoittaisena harjoitustilana toimivalle Haagilaiselle koululle. Minulla on tapaaminen kahden kuorolaisen ja kuoronjohtajan kanssa. Koulun kanttiinissa he vastaavat kysymyksiini koskien kuoron syntyä, suomalaista musiikkia, kuoron tulevaisuudensuunnitelmia sekä sitä, mikä tekee kuorosta taianomaisen. Sillä siihenhän kuoron nimi viittaa: taikuteen, loitsuihin ja lumoon.

Sanna-Mari Kuisma on laulanut kuorossa sen perustamisesta lähtien, vuodesta 2012. Pia Fallén taas on ollut mukana puolisen vuotta. Kumpainkin kuitenkin puhuu kuorosta innostuneeseen sävyyn. Minulle käy nopeasti selväksi, että kuoroon ei liitytä pelkästään laulamisen vuoksi. Kyse on myös viihtyisästä yhteisölli-

Taika in Nederland

Zowel Nederland als Finland hebben een bloeiende praktijk van koormuziek. In Nederland is de koortraditie vooral gevormd vanuit de kerkmuziek, hoewel er de laatste decennia een grote diversiteit aan koren is ontstaan die weinig meer met kerkzang te maken hebben. In Finland is daarnaast ook de traditionele volksmuziek, die in Nederland vrijwel geheel ontbreekt, tot op de dag van vandaag invloedrijk. Dat hoor je in allerlei soorten Finse muziek, van klassiek-romantisch tot avant-garde, maar ook in jazz en pop. Een ander verschil tussen beide landen is dat Nederlandse koren weinig in de eigen taal zingen. Er is ook relatief weinig Nederlandstalige koormuziek. Buitenlands repertoire, vooral Engels- en Duitstalig overheerst. In Finland is het Finse repertoire de hoofdmoot. Sinds de 19^e eeuw is er veel Fins- en Zweedstalige koormuziek geschreven en veel ervan wordt nog re-

gelmatig uitgevoerd. Het zingen in de eigen taal is in Finland duidelijk meer cultureel verankerd dan in Nederland. Ook de eeuwenlange verteltraditie en de immense invloed van de Kalevala spelen hierbij een rol. De cadans van het Kalevala-metrum zit de Finnen in het DNA en vindt uitdrukking in het zingen.

Karla-Maria vertelt dat in Finland het zingen al vanaf de schoot wordt geleerd en het is geheel geïntegreerd in het onderwijs (wat van Nederland, zeker sinds de laatste golf cultuurbezuinigingen, niet gezegd kan worden). Op allerlei manieren wordt in Finland het zingen en het organiseren van concerten gefaciliteerd. Kerken en andere zalen voor optredens zijn er ruim voorhanden en vaak gratis. Ook dat was iets dat in Nederland een stuk lastiger was. Er is hier niet zomaar een kerk of concertzaal beschikbaar en aan de zalen die er zijn moet ook steeds wat verdiend worden. Het oprichten van de Taika-ver-

eniging is een manier om het koor te professionaliseren en om het makkelijker te maken evenementen te organiseren.

Taika in de wereld

Het vergelijk tussen Nederland en Finland geeft interessante verschillen voor een sociologische vergelijking. Voor Taika is het ook een mooie aanleiding om eens samen te werken met een Nederlands koor, wat een van de ideeën voor de toekomst is. Want hoezeer het koor ook gericht is op de eigen Finse identiteit, het wil zich ook open opstellen en graag verbintenissen aangaan met anderen. Zo hebben ze al een keer een programma gedaan samen met een ander koor uit Den Haag, *Luscinia* (International Women's Choir). Het koor is inmiddels tweemaal op een internationale reis geweest. In 2015 was dat naar Finland, waar het optrad samen met het koor *Pihlaja* (dat wordt geleid door Karla-Maria's moeder) – waarna in

2016 beide koren in Nederland optraden. Vorig jaar bracht Taika haar zomerprogramma in Italië, op het internationale koorfestival van Verona.

Voor het samenstellen van een programma kunnen de koorleden stukken inbrengen, maar het is vooral Karla-Maria die de keuzes maakt. Zij zoekt stukken bij elkaar die thematisch met elkaar zijn te verbinden, op elkaar aansluiten of juist een mooi contrast vormen. Thema's van de afgelopen jaren waren dieren, sauna en uiteraard kerst en zomer. Het thema van het programma van deze zomer is de wind. Maar bij de keuze van de stukken laat Karla-Maria zich vooral leiden door wat ze goed vindt passen bij het karakter van het koor. Zij maakt ook regelmatig arrangementen om een compositie geschikt te maken voor Taika.

En een nieuwe ontwikkeling is dat er speciaal voor Taika wordt gecomponeerd. De Italiaans-Chileense (maar in Amsterdam

saksankieliset, ovat suosittuja. Suomessa taas vallitsee suomenkielinen ohjelmisto. 1800-luvulta alkaen on kirjoitettu runsaasti suomalaista ja ruotsalaista kuoromusiikkia, ja niitä esitetään edelleen säännöllisesti. Omalla äidinkielellä laulaminen on Suomessa selkeästi kulttuuriin sidottu asia, paljon enemmän kuin Alankomaissa. Myös vuosisatoja vanha runolauluperinne sekä Kalevalan valtava vaikutus näkyy suomalaisessa kuoromusiikissa. Kalevalamitta on rakennettu suomalaisten DNA:han ja se kuuluu myös lauluissa.

Karla-Maria kertoo, että Suomessa laulua kuullaan ja siihen totutaan jo sylvauvana, ja musiikki ja laulu on integroitu maan opetusohjelmaan (tämä ei todellakaan päde Alankomaihin, etenken viimesimpien kulttuurisäätökuurien jälkeen). Suomessa laulamista ja konserttien järjestämistä helpotetaan monin tavoin. Kirkkoja ja konserttisaleja on paljon, ja niiden

käyttö on usein ilmaista. Tämäkään ei ole Alankomaissa niin yksioikoista. Kirkot ja konserttisalit ovat harvassa, ja niiden käytöstä peritään aina maksu. Taika-yhdistys perustettiin kehittämään kuoron toimintaa, sekä helpottamaan konserttien ja tilaisuuksien järjestämistä.

Taika maailmalla

Erot Alankomaiden ja Suomen välillä tarjovat mielenkiintoisen pohjan sosiologisle vertailulle. Taikalle nämä erot tarjoavat myös hienon tilaisuuden päästä tekemään yhteistyötä Alankomaalaisten kuorojen kanssa. Sillä vaikka kuoro perustettiinkin muun muassa tukemaan suomalaista identiteettiä, haluaa Taika myös näyttäytyä avoimena ja solmia yhteistyösopimuksia muiden kanssa. Tämä onkin kuoron suunnitelmissa lähitulevaisuudessa.

Taika (Verona) >>

wonende) componiste Carolina Cortés-Zambelli werkt nu aan een compositie voor Taika, dat als het even meezit komend najaar uitgevoerd kan worden. Als tekst gebruikt ze het gedicht *Campeón Finlandés* van de Chileense dichteres en Nobelprijswinnaar Gabriela Mistral. Dit gedicht uit 1940 gaat het over de tragische verliezen waarmee iedere oorlog gepaard gaat – dit aan de hand van het lot van de Finse hardloper Gunnar Höckert, die in de Winteroorlog om het leven kwam.

Zo blijkt het koor op allerlei manieren in ontwikkeling te zijn en nieuwe wegen uit te proberen. Taika is met de reizen en samenwerkingen sterk internationaal gericht – een goede illustratie ervan dat je het best naar buiten toe treedt, wanneer je sterk in je eigen identiteit staat.

Magie

Wanneer we na het interview weer naar beneden gaan, is de rest van het koor

Taika on käynyt nyt kahdesti ulkomaan-matkalla. Vuonna 2015 kohteena oli Suomi, jossa kuoro esiintyi yhdessä naiskuoro *Pihlajan* kanssa (Pihlajan johtajana toimii Karla-Marian äiti, Marjasisko Varha). Tämän jälkeen kuorot esiintyivät vielä yhdessä Alankomaissa vuonna 2016. Viime vuonna Taika vei kesäohjelmistonsa Italiaan, Veronassa pidetyille kansainvälisille kuorofestivaaleille.

Kuoron jäsenet voivat vaikuttaa ohjelmistoon ehdottamalla lauluja, mutta Karla-Marialla on taiteellisenä johtajana valta tehdä ohjelmistoa koskevat lopulliset päätökset. Hän etsii lauluja, jotka sopivat temaattisesti toisiinsa, jotka muodostavat kokonaisuuksia sekä hienoja kontrasteja. Viime vuosien teemoja ovat olleet eläimet, sauna sekä tietenkin joulun ja kesä. Tämän vuoden kesäkonser-tin teema on tuuli.

al aan het zingen. Het inzingen klinkt al goed, maar wanneer Karla-Maria het koor aanvuurt met expressieve gebaren, wordt het dynamischer en gevarieerder.

Het eerste lied dat ze oefenen is het grappige *Lied terwijl de aardappelen koken* (*Laulu perunoiden kiehuessa*) van Anna-Mari Kähärä, een vrij recente compositie, met een duidelijke volksmuziek-invloed. Het is een zowel vrolijk als dramatisch lied, joik-achtig, met een aantal spannende toonsoortwisselingen.

Het samen klappen en stampen van het *We will rock you*-ritme blijkt een manier om goed het ritme te pakken van het bekende *Suvivirsi*, de eeuwenoude *Zomerhymne* die iedere Fin op school heeft geleerd. Wanneer de zang wat te scholts klinkt, bouwt Karla-Maria het koor karikaturaal na en schiet iedereen in de lach. Waarna de zang een stuk expressiever klinkt. Zodra de hymne tweestemmig wordt, ontstaat een volheid en een me-

Valitessaan kappaleita Karla-Maria keskittyy etsimään lauluja, jotka sopivat kuoron luonteelle. Hän tekee säännöllisesti myös sovituksia itse, varmistaen näin laulun sopivuuden Taikalle.

Uusi kehitys on, että kuoro on innoittanut säveltäjiä säveltämään erityisesti Taikalle. Italialais-Chileläinen (mutta Amsterdamissa asuva) säveltäjä Carolina Cortés-Zambelli säveltää parhaillaan Taikalle kappaleita, ja jos kaikki menee niin kuin pitää, sen ensiesitys kuullaan loppuvuodesta tai viimeistään ensi vuonna. Tekstinä on Chileläisen runoilijan ja Nobel-voittajan Gabriela Mistralin runo *Campeón Finlandés*. Tämä runo vuodelta 1940 kertoo sotien menetyksistä – pohjautuen suomalaisen talvisodassa kuolleen kestävyysjuoksija Gunnar Höckertin kohtaloon.

Kuoro näyttää kehittyneen monin tavoin, ja löytäneen uusia teitä kokeiltaviksi. Taika on matkoineen ja yhteistyökuviineen

Taika in theater Korzo, Den Haag (foto Anu Berghuis)

lancholische ondertoon die zo typerend is voor veel van de Finse liederen. Klinkende weemoed.

Deze balans tussen vrolijkheid en weemoed is wat we ongetwijfeld ook kunnen horen bij het optreden van Taika bij de ko-

mende midzomerviering van de VNF en het Finse Huis samen.

Daniël Loos

Meer info: www.taikachoir.nl

Magia

Kun menemme haastattelun jälkeen taas alakertaan, muut kuorolaiset ovat jo avaa-massa ääntä. Äänenavauksen sointi on jo itsessään hyvä, mutta kun Karla-Maria alkaa johtaa kuoroa ilmeikkäin elein, muuttuu ääni dynaamisemmaksi ja eläväisemmäksi.

Ensimmäinen harjoiteltava kappale on Anna-Mari Kähärän hauska sävellys *Laulu perunoiden kiehuessa*. Laulu on melko uusi, ja se on selkeästi saanut inspiraationsa kansanmusiikista. Se on samaan aikaan iloinen ja dramaattinen, jopa joikun kaltainen, ja siinä on jännittäviä sävynmuutoksia. Yhdessä taputtaminen ja polkeminen *We will rock you*-rytmissä näyttää auttavan

kuorolaisia *Suvivirren* rytmin tavoittamisessa. Jokainen suomalainen on tietenkin oppinut *Suvivirren* jo koulussa. Taikan kuulostaessa harjoittellessa välillä liian koulumaiselta, matkii Karla-Maria kuoroa karikatyyrimäisesti, ja saa laulajat ratkeamaan vapautuneeseen nauruun. Tämän jälkeen laulu sujuukin ilmeikkäämmiin. Hymnin muuttuessa kaksiaäniseksi voi kuulla suomalaiselle laululle tyypillisen täyteläisen ja melankolisen pohjavireen. Soiva surumielisyys. Tämän iloisuuden ja surumielisyyden välisen tasapainon kuulemme varmasti myös Taikan esiintyessä tänä kesänä VNF:n ja Finse Huisin yhteisessä juhannuksenvietossa. Lisätietoa Taikasta: www.taikachoir.nl

Daniël Loos

Käännös Sanna-Mari Kuisma

Puzzels oplossen bij Finse bedrijven met Nederlandse software

Seppo
Pieterse

De meeste leden van de Vereniging Nederland-Finland zullen wel eens te maken hebben gehad met Finse bedrijven. Ik geef wat voorbeelden: we vliegen naar onze favoriete bestemming met Finnair. Daar reizen we met de trein van VR (Valtion Rautatiet) naar ons zomerhuis, waar het dak gemaakt is van staal van Ruukki en het aanrechtblad van roestvrijstaal van Outokumpu. Bij de sauna aan het water grillen we de worsten van HK (Helsingin Kauppiat). We sturen pakketjes naar onze familie en vrienden met Posti. We drinken de koffie van Paulig en op de Finse kerstmarkt in het Finse Huis in Rotterdam kopen we de lanttu- en porkkana-laatikko van Saarioinen.

Deze bedrijven hebben nog iets gemeenschappelijks. Ze gebruiken allemaal Nederlandse software voor het optimaliseren van hun planning en logistiek, gemaakt door Quintiq in 's-Hertogenbosch. Hieronder zal ik vertellen over mijn ervaringen met het werken in Finland en over de geschiedenis van Quintiq in Finland.

In 1998 hebben we met z'n vijven Quintiq opgericht. Sindsdien is het bedrijf gegroeid naar 1000 medewerkers, met 20 kantoren wereldwijd. Het kantoor in Helsinki viert dit jaar het 10-jarig bestaan en heeft 25 medewerkers. Tot de opening van ons kantoor in Finland was ik de enige Finssprekende medewerker van Quintiq

tiq en mocht ik een tiental keer per jaar op bezoek naar het land van mijn moeder en grootouders en het land waar ik een jaar heb gestudeerd in Otaniemi. In het jaar 2000, na twee jaar productontwikkeling, werd het Finse Outokumpu in Zutphen (in Nederland dus) één van onze eerste klanten. Ze produceren dunne stroken van koper, die bijvoorbeeld worden gebruikt in elektronica of in warmtewisselaars. Ze gebruiken de Quintiq software om het productieproces efficiënter in te kunnen plannen. Na het project voor Outokumpu in Nederland volgde een project voor Outokumpu in Zweden in 2001. Het echte avontuur in Finland begon in 2003 bij Rautaruukki in de staalstad Raahen,

Het hoofdkantoor van Quintiq is in de linker toren van het Bolduc complex in Den Bosch aan de A2. | Quintiqin pääkonttori sijaitsee Den Boschissa Bolduc-rakennuskompleksin vasemmassa tornissa A2-moottoritien varrella.

18

Suomalaisten liikeyritysten palapelejä ratkaistaan alankomaalaisella tietokoneohjelmistolla

Enemmistö Alankomaat-Suomi Yhdistyksen jäsenistä on ainakin joskus joutunut tekemisiin suomalaisten liikeyritysten kanssa. Mainitsen esimerkkejä: Finnairilla lennämme melkohteiimme. Sieltä matkustamme VR:n junalla kesämoikille, jossa katto on Ruukin peltiä ja tiskipöytä Outokummun ruostumatonta terästä. Saunalla veden äärellä grillaamme Helsingin Kauppiatien makkaroita. Postin kautta lähettämme paketteja sukulaisille ja ystäville. Juomme Pauligin kahvia, ja suomalaisella joulutorilla Rotterdamin Merimieskirkolla ostamme Saarioisen lanttu- ja porkkana-laatikkoa.

Kaikilla näillä liikeyrityksillä on vielä jotain yhteistä. Kaikki käyttävät alankomaalaisen 's-Hertogenboschissa sijaitsevan Quintiqin tietokoneohjelmistoa parantakseen suunnittelua ja logistiikkaa. Tässä kerron työkokemuksistani Suomessa sekä Quintiqin historiasta Suomessa.

Vuonna 1998 perustimme Quintiqin viidestään. Siitä lähtien on liikeyritys kasvanut 1000 työntekijään 20 konttorissa ympäri maailmaa. Helsingin toimisto viettää tänä vuonna 10-vuotisjuhlaa ja siellä on 25 työntekijää. Toimistomme Suomessa avaimisemme asti olin ainoa suomea puhuva työntekijä Quintiqissä ja sain kymmeni-

sen kertaa vuodessa matkustaa äitini ja isovanhempieni maahan, missä olin myös opiskellut vuoden Otaniemessä. Vuonna 2000 kahden vuoden tuotantokehityksen jälkeen oli suomalainen Zutphenissä, Alankomaissa siis, sijaitseva Outokumpu ensimmäisiä asiakkaitamme. Siellä tuotetaan ohutta kuparisuikaletta, jota käytetään elektroniikassa sekä lämpötekniikassa. Siellä käytetään Quintiq-ohjelmistoa tuotantokehityksen tehokkuuden lisäämissuunnittelussa. Alankomaiden Outokummun jälkeen oli vuorossa projekti Ruotsin Outokummussa vuonna 2001. Tosi seikkailu Suomessa alkoi vuonna 2003 teräskaupunki Raahessa sijaitsevassa Rautaruukissa, tunnin automatkan päässä Pohjanlahden rannalla sijaitseva Oulusta. Keskustelimme siellä koko päivän suunnittelu- ja IT-osaston ihmisten kanssa ja ylpeinä esittelimme tietokoneohjelmistoaamme.

Het kantoor van Quintiq in Vantaa, vlakbij het vliegveld, bestaat in 2018 tien jaar. | Quintiqin Vantaan lentokentän lähellä sijaitseva toimisto, joka on toiminut vuonna 2018 jo 10 vuotta.

Lounaalla söimme hernesoppaa ja pan-nukakkaa (olihan torstai) ja tutustuimme suomalaiseen liikemaailmahuumoriin. Kysymykseemme "Kuinka monta ihmistä työskentelee Raahen Rautaruukissa?" saimme vastaukseksi "Noin 50 prosenttia." Päivän päätökseksi koimme tyypillisen suomalaisen palautuksen: hiljaista, kasvot pokerinaamoina ja huomautus "Ei

19

Eind 2017 heeft Finnair besloten alle leden van het grondpersoneel te gaan plannen met de software van Quintiq. | Vuoden 2017 lopusta saakka Finnair on käyttänyt Quintiqin ohjelmaa henkilökunta-suunnittelussa.

een uur rijden naar het zuiden vanaf Oulu, aan de Botnische Golf. We spraken daar een dag lang met mensen van de afdelingen planning en IT en trots lieten we onze software zien. Tijdens de lunch aten we erwtensoep met pannenkoek (het was tenslotte donderdag), en maakten kennis met Finse bedrijfshumor. Op de vraag "Hoeveel mensen werken er bij Rautaruukki in Raahе?" kregen we het antwoord: "Ongeveer 50%". Aan het einde van de dag

tuo mennytkään niin huonosti kuin odotimme." Kuitenkin tuosta päivästä alkoi vuosia kestävä yhteistyö Rautaruukin, (myöhemmin Ruukin) ja SSAB:n kanssa. Vuonna 2004 aloitimme Raahessa teräspalkkien valuprosessin suunnittelut ja vuonna 2006 teimme sopimuksen Ruukin kanssa kaikista heidän tehtaiden suunnitteluprosesseistaan. Siksi kävimme esimerkiksi Järvenpäässä, Hämeenlinnassa, Naantalissa, Alajärvellä, Vimpelissä ja Hyvinkäällä, mutta myös Ruotsin ja Itä-Euroopan puolella tehtaissa. Ja sitten Ruukki-yhtiön saunassa meren äärellä. Oli tietenkin suuri kunnia tulla kutsutuksi. Alankomaalaisille on Suomen saunakulttuuri tottumisen paikka. Työkaverien ja asiakkaiden kanssa saunaan. Minut oli keran kutsuttu alankomaalaisen työkaverini kanssa saunailtaan erään Suomen suurimpiin kuuluvan neuvottelufirman kanssa.

Bij Posti gebruiken ruim 200 planners de Quintiq software, in terminals en sorteercentra in heel Finland, om het transport van 4 miljoen pakjes per jaar te plannen. | Postin runsaat 200 pakettikuljetustoiminnan suunnittelijaa ympäri Suomen käyttää Quintiq-ohjelmaa. Paketteja on vuosittain 4 miljoonaa.

kregen we nog een typisch staaltje Finse feedback: stilte, gezichten strak in pokerface en de opmerking "Het was niet zo slecht als we hadden verwacht".

Työskentelimme yhdessä heidän kanssa muutamien projektien parissa, ja he olivat järjestäneet illan, johon kuului pari esitellyä, keskustelua ja tottakai sauna. Työkaverini ei voinut kuvitellakaan meidän kaikkien istuvan yhdessä saunassa. Hän menikin ulos parvekkeelle istumaan ja me netti siksi illan tärkeimmät keskustelut. Hauska juttu on, että hän meni pari vuotta myöhemmin naimisiin suomalaisnaisen kanssa ja on nyt täysin perillä suomalaisesta kulttuurista.

Ismo Platan, Ruukin johtava tiedotuspäällikkö, pyysi meitä miettimään konttorin perustamista Helsinkiin. Koska Ruukilla oli hyvin paljon töitä, oli se johdonmukaista, ja vuonna 2008 avasimme konttorin Vantaalla lähellä lentokenttää. Ensimmäisen suomalaisen kollegamme tapasimme Alankomaissa. Asuttuaan pari vuotta Alankomaissa hän halusi palata

Toch was die dag het begin van een jarenlange samenwerking met Rautaruukki (later Ruukki en nu SSAB). In 2004 begonnen we in Raahе met het plannen van het gietproces van stalen balken en in 2006 slo ten we een contract met Ruukki voor het plannen van al hun processen in al hun fabrieken. Dat bracht ons naar bijvoorbeeld Järvenpää, Hämeenlinna, Naantali, Alajärvi, Vimpeli en Hyvinkää, maar ook naar de fabrieken in Zweden en Oost-Europa. En naar de corporate Ruukki sauna aan zee. Het was natuurlijk een grote eer om daar uitgenodigd te worden.

Voor Nederlanders is de Finse saunacultuur soms even wennen: met je collega's en klanten naar de sauna. Ik was een keer met een Nederlandse collega uitgenodigd voor een sauna-avond bij één van de grotere consultancy bedrijven in Finland. We werkten samen met ze op een aantal projecten en ze hadden een avond georganiseerd met een paar presentaties, dis-

Suomeen. Hän oli aikoinaan Alankomat-Suomi-Yhdistyksen aktiivinen nuorisojäsen. Nauroimme joku aika sitten, kun näimme hänen valokuvansa Suomi 100 vuotta -juhlakirjan mainoslehtisessä, jossa hänellä oli Lordi t-paita jossain yhdistyksen tilaisuudessa.

Alkuvuosina meillä oli runsaasti töitä Suomen metalliteollisuuden parissa. Ruukin ohella autoimme myös Outokumpua, Ovako ja Porin kuparitehdasta heidän suunnittelupalapeliensä ratkaisuissa. Outokummun tehdas Torniossa on vaikuttava. Vuonna 2003 tapahtuneen laajennuksen jälkeen oli se maailman suurin ruostumattoman teräksen tuotantolaitos: 5 prosenttia mailman ruostumattomasta teräksestä tuotettiin siellä. Ensimmäisellä tehtaaseen tehdyllä vierailullani laskeuduin yöllä kello kaksitoista Kemin lentokentälle, ja aurinko paistoi. Toisella kerralla oli – 30 astetta. Paikka on kuitenkin

cussie en natuurlijk een sauna. Mijn collega kon zich niet voorstellen om met z'n allen in de sauna te gaan zitten. Hij ging dan ook in z'n eentje buiten op het balkon zitten en miste de belangrijkste discussies van de avond. Grappig genoeg is hij een paar jaar later met een Finse getrouwd en nu wel ingewijd in de Finse cultuur.

De CIO (Chief Information Officer) van Ruukki, Ismo Platan, vroeg ons na te denken over een kantoor in Helsinki. Vanwege de grote hoeveelheid werk voor Ruukki was dat logisch en in 2008 openden we een kantoor in Vantaa, vlakbij het vliegveld. Onze eerste Finse collega hebben we in Nederland ontmoet. Na een paar jaar in Nederland gewoond te hebben, wilde hij terug naar Finland. Hij was in die tijd een actief lid in de jongerengroep van de vereniging Nederland-Finland. We hebben onlangs hard gelachen om zijn foto die opdook in de folder bij het jubileumboek

Het eerste Quintiq project in Finland was het plannen van het gietproces van stalen balken in Raahе. | Quintiqin ensimmäinen projekti Suomessa oli suunnitella teräspalkkien valuprosessi Raahessa.

suotuisa: Kemin suuri kromikaivos tuottaa tärkeää raaka-ainetta ja alhaiset talven lämpötilat auttavat metallin jäähdyttämisessä. Raaka-aineiden tuonti ja loppu-tuotteiden vienti tehdään laivateitse. Talvisin pitävät suomalaiset jäänmurtajat reitin Lapin Tornioon avoinna. Ensimmäisellä Tornion vierailullani tapasin erään alankomaalaisen. Hän työsken-

De fabriek van Outokumpu in Tornio produceert 1 miljoen ton roestvrij staal per jaar. | Outokummun tehdas Torniossa tuottaa vuosittain miljoona tonnia ruostumatonta terästä.

van 100 jaar Finland. Hij stond op een foto in een T-shirt van Lordi bij een activiteit van de vereniging.

In de beginjaren waren we vooral druk in de metaalindustrie in Finland. Naast Ruukki hielpen we ook Outokumpu, Ovako en de koperfabriek in Pori met het slimmer oplossen van hun planningspuzzels.

teli Outokummulla ja oli parissa vuodesa niin suomalaistunut, että puhuimme lounaalla suomea. Olen tavannut useita alankomaalaisia Suomessa, mutta hän oli ainoa, joka mieluummin halusi puhua suomea kuin hollantia.

Vähemmän onnellinen on tarina Koverharin teräslankatehtaista Taalintehtaalla. Ne sijaitsevat loistavalla paikalla Suomen saaristossa, yksi Hangon lähellä, toinen valtavat 50 kilometriä Turusta etelään. Yli 300-vuotisen ongelmattoman historiansa jälkeen ne eivät kestäneet talouskriisiä, ja tehdas jouduttiin sulkemaan vuonna 2012. Kaksi vuotta aikaisemmin oli omistaja vaihtunut Ovakosta FN-Steeliin (Finland-Nederland Steel). Valitettavasti ei yhteistyö Suomen ja Alankomaiden välillä sujunut. Meille kerrottiin, että Taalintehtaalla sijaitseva tehdas oli kolmensadan vohen aikana ongelmitta 20 kertaa vaihtanut omistajaa, vieläpä kaksi kertaa yhden päi-

De fabriek van Outokumpu in Tornio is indrukwekkend. Na de uitbreiding in 2003 was het de grootste roestvrijstaal fabriek van de wereld: 5% van alle roestvrijstaal in de wereld werd daar toen geproduceerd. Voor mijn eerste bezoek aan deze fabriek landde ik om kwart over twaalf 's nachts op het vliegveld van Kemi: de zon scheen. De tweede keer was het -30°. Toch is de locatie erg gunstig: de grote chroommijn in Kemi zorgt voor de belangrijkste grondstof en daarnaast helpen de lage temperaturen in de winter voor het snel kunnen koelen van het metaal. De aanvoer van grondstoffen en de afvoer van de eindproducten gaat vooral per schip. In de winter houden Finse ijsbrekers de vaarroute naar Tornio in Lapland open.

Tijdens mijn eerste bezoek aan Tornio ontmoette ik een Nederlander. Hij werkte bij Outokumpu en was in een paar jaar tijd zo verfinst, dat we tijdens de lunch Fins met elkaar spraken. Ik heb een aantal

vän aikana: pokerinpeluu-iltana. Tämä viimeinen asia kerrottiin hyvin vakavasti. Suomen metallimaailmassa alkaneen alun jälkeen käyttävät monet järjestöt Suomessa Quintiq-ohjelmistoa, Järjestöt ovat hyvin erilaisia: ravintoaineiden valmistuksesta rekka-autojen reittikarttoihin ja tekstiili tuotannosta lentokenttien henkilökunta- suunnitteluihin.

Minulla on aina ollut läheiset suhteet Suomeen. Liike-elämään liittyvät vierailut ovat vieneet minua moneen erkoiseen paikkaan ja ovat opettaneet minua käsittämään ja arvostamaan maata entistä paremmin. Varsinkin "Tule ajoissa, ole rehellinen ja tee mitä lupaat," kuiva huumori ja luonnollisesti ihmeellisen upeat maisemat.

Seppo Pieterse
Käännös Eeva Kriek-Tuovinen

Nederlanders ontmoet in Finland, maar hij was de enige die liever Fins sprak dan Nederlands.

Minder gelukkig is het verhaal van de fabrieken van staaldraad in Koverhar en in Taalintehdas, schitterend gelegen in de Finse archipel, de ene bij Hanko en de andere hemelsbreed 50 kilometer ten zuiden van Turku. Na een geschiedenis van meer dan 300 jaar overleefden ze de economische crisis niet en werden gesloten in 2012. Twee jaar daarvoor was het bedrijf van eigenaar veranderd: van Ovako naar FN Steel (Finland-Netherlands Steel). Dat was helaas dus geen gelukkige samenwerking tussen Finland en Nederland. Ons werd verteld dat de fabriek in Taalintehdas in de 300-jarige geschiedenis zonder problemen meer dan 20 keer van eigenaar veranderd was en dat dit zelfs twee keer is gebeurd op één dag: tij-

dens een pokeravond. Dat laatste werd uiteraard heel serieus verteld.

Na onze start in de metaalwereld in Finland wordt de Quintiq software nu door een groot aantal organisaties in Finland gebruikt, op heel uiteenlopende gebieden: van de productie van voedingsmiddelen tot de routeplanning van vrachtauto's en van de productie van textiel tot de personeelsplanning op het vliegveld.

Ik heb altijd een nauwe band gehad met Finland. De zakelijke bezoeken hebben me naar bijzondere plekken gebracht en hebben me geleerd het land nog beter te begrijpen en nog meer te waarderen: de cultuur van "wees op tijd, wees eerlijk en doe wat je zegt", de droge humor en natuurlijk het wonderschone landschap.

Seppo Pieterse

Taalintehdas is schitterend gelegen in de Finse archipel. | Taalintehdas sijaitsee maalauksellisella saaristoalueella.

Het was een mooie zomer

Deze (strip)tekening, die ik in 1984 maakte, gaat over een vakantie in Midden-Finland. Wij verbleven in een verlaten huis, eigendom van een neef van Pirkko. Water haalden wij uit een put en eten kookten wij op het met hout gestookte fornuis. Bijna iedere middag liepen wij naar het meer, naar het oude saunahuisje. Het was een mooie zomer. Een paar maanden later werd onze dochter geboren. Het verlaten houten huis staat er nog steeds, in het meer kabbelt het water, maar de sauna is helaas verdwenen en daarmee is een belangrijk deel van de pret verloren gegaan.

Carel van Bruggen

Se oli kaunis kesä

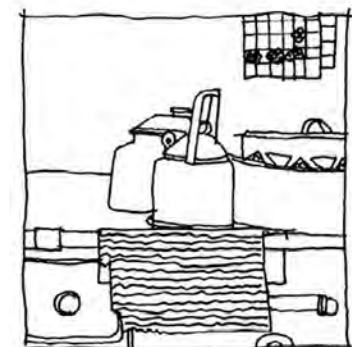
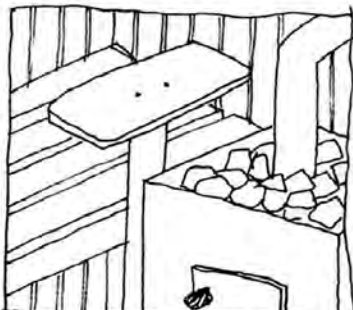
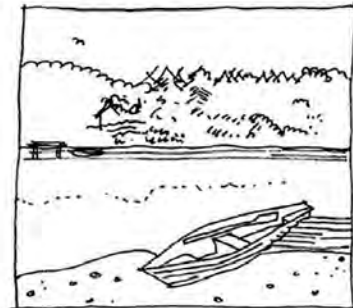
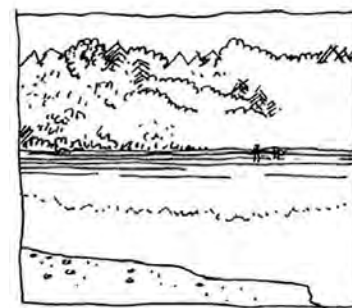
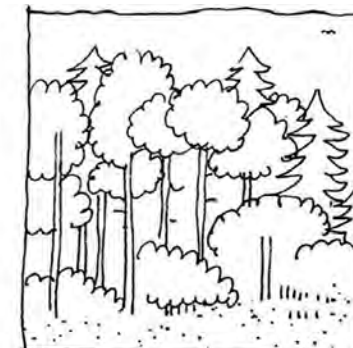
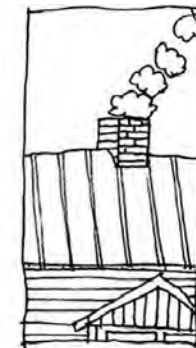
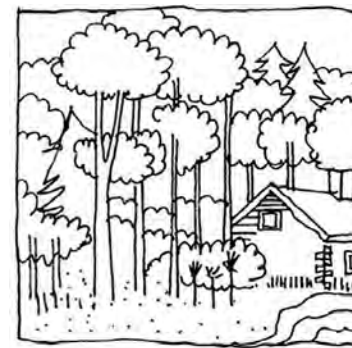
Tämä (sarja)kuva, jonka piirsin v.1984, kertoo lomastamme Keski-Suomessa. Me asuimme tyhjäksi jääneessä talossa, Pirkon serkun mailla. Vettä haimme kaivosta ja ruokaa keitimme puuhellalla. Melkein joka päivä iltopäivällä kävelimme järvelle, vanhalle saunalle.

Se oli kaunis kesä. Pari kuukautta myöhemmin syntyi tyttäreemme.

Autio talo on vielä pystyssä, vesi loiskii järvessä, mutta saunaa ei valitettavasti enää ole, ja sen mukana on tärkeä osa nautinnosta kadonnut.

Carel van Bruggen

Käännös Pirkko van Bruggen

Zelf gemaakt leven

Grote expositie van Finse outsiderkunst in Hermitage Amsterdam

Daniël Loos

Wie wel eens in Finland komt, weet dat de mensen daar vaak ver van elkaar vandaan wonen. Niet in Helsinki of de andere grote steden, waar men vaak verrassend dicht bij elkaar woont, alsof het land niet groot genoeg is, maar buiten de steden, in het land van de uitgestrekte bossen en velden.

Kunstenaars hebben vaak de neiging naar de steden te trekken, naar plaatsen van ontmoeting, academies, galleries, musea, cafés. Maar er zijn ook kunstenaars die het relatieve isolement van het platteland verkiezen en vaak levenslang op een vaste plek wonen. Zo kun je her en der op het Finse platteland plekken vinden die gaandeweg een metamorfose hebben ondergaan door de aanwezigheid van een loka-

le kunstenaar. Zo kun je in Kauhajoki (60 km zuid van Vaasa) een boerderij vinden met rondom een stuk land vol ontzagwekkende dierfiguren, gemaakt van oud metaal en autobanden door boer-in-rust Alpo Koivumäki. En Kääpälä (50 km west van Lahti) heeft het *House of Paintings* van Ensio Tuppurainen, met in de tuin een UFO en de laatste resten van een groot fallusbeeld. En in Petäjävesi (20 km west van Jyväskylä) kun je een wonderlijk huisje bezoeken, volgehangen met tekeningen, berichten, foto's en knipsels: het woonhuis van Ilmari Salminen. Zo kent iedere regelmatige Finlandbezoeker wel een of meer van dergelijke opmerkelijke plekken waar een eigennuttig individu een eigen wereld heeft geschapen.

Het gebeurt niet vaak dat er werk van dergelijke zonderlinge Finse kunstenaars in een expositie wordt samengebracht, maar dat is wat er nu gebeurt in Amsterdam. De tentoonstelling is te zien in het Outsider Art Museum in de Hermitage, een samenwerking van de Hermitage met museum het Dolhuys (Haarlem) en Cordaan. De tentoongestelde werken zijn afkomstig uit de collectie Ammann. Het Zwitserse echtpaar Max en Korine Ammann heeft meer dan 5000 objecten vergaard van ongeveer 500 kunstenaars uit vele landen onder de noemer *outsider-art*. Het is werk van kunstenaars die in een zelfverkozen isolement aan hun oeuvre werken zonder zich veel aan te trekken van de ontwikkelingen in de kunstwereld. In Finland bleek dit soort kunst een echt fenomeen te zijn, maar het verzamelen ervan was lastig, omdat de kunstenaars zo verspreid en afgelegen woonden en vaak niet uit waren op het vermarkten van hun

Ensio Tuppurainen, *House of Paintings*

Itse tehty elämä

Suuri suomalaisen outsider-taiteen näyttely Amsterdamin Hermitagessa

Suomalaiset asuvat usein harvaan asuilla alueilla. Ei Helsingissä tai muissa suuremmissa kaupungeissa, joissa asutaan usein yllättävän lähekkäin, vaan niiden ulkopuolella metsien tai peltojen keskellä.

Taiteilijoilla on taipumuksena hakeutua suuriin kaupunkeihin ja paikkoihin, joissa voi tavata muita ihmisiä; taideoppilaitoksiin, gallerioihin, museoihin ja kahviloihin. On kuitenkin myös taiteilijoita, joiden asuinpaikkana on suhteellisen eristyksissä olevia kyliä, joissa he saattavat elää koko elämänsä. Niinpä Suomen maaseudulla saattaakin yhtäkkiä tulla vastaan paikkaja, jotka ovat saaneet kokea täydellisen muodonmuutoksen paikallisen taiteilijan

toimesta. Niinpä esimerkiksi Kauhajoella (60 km Vaasasta etelään) sijaitsee maatala, jonka eläkkeellä oleva isäntä Alpo Koivumäki on taiteillut tilallaan suuria eläinhahmoja jättemetallista ja autonrenkaista. Ja Kääpälässä (50 km Lahdesta länteen) sijaitsevan Ensio Tuppuraisen Jätjän taulutalon pihalla on UFO sekä suuren penispatseen jäänteet. Petäjävedellä (20 km Jyväskylästä länteen) on Ilmari Salmisen ihmeellinen koti täynnä piirustuksia, sananparsia, valokuvia ja leikkeitä. Jokaiselle useamman kerran Suomessa matkustaneelle ovat vastaavanlaiset itse luodut ympäristöt tuttuja. Tällaisia vaihtoehtoisten taiteilijoiden töitä esitteleviä näyttelyitä ei järjeste-

tä usein, mutta nyt sellainen on tulossa Amsterdamiin. Näyttely järjestetään Hermitagen Outsider Art -museossa Hermitagen, Haarlemin Dolhuis-museon sekä Cordaanin yhteistyön tuloksena. Näyttelyssä esillä olevat työt ovat peräisin Ammann-kokoelmasta. Sveitsiläinen avio-
pari Max ja Korine Ammann on kerännyt kokoelmaansa outsider-taidetta ympäri maailmaa. Kokoelma koostuu omia polkuja kulkevien, muista taidevirtauksista piittaamattomien, itseoppineiden, usein haja-asutusalueilla asuvien taiteilijoiden töistä. Suomessa tämä taide on laajalle levinnyttä mikä myös tekee sen keräämisen hankalaksi. Tällaista taidetta ei yleensä myöskään ole tehty myyntitaroituksiin. Vuodesta 2002 lähtien avio-
pari on matkustanut ympäri Suomea kartuttaakseen suomalaisen taiteen kokoelmaansa.

Petri Martikainen: Max & Korine Ammann

werk. Sinds 2002 maakte het echtpaar vele reizen door Finland om hun collectie met Finse werken uit te breiden.

Finse outsiders

De term outsider-art heeft wat problematisch, het blijft steeds de vraag wat er wel of niet toe behoort. Max Ammann noemt de term outsider-art zelf ook 'prettig vaag'. Is het niet zo dat alle grote kunst wordt gemaakt door outsiders, mensen die het leven van een afstandje, met een eigen blik bekijken?

Suomen outsider-taiteilijat

Termi outsider-taide on hieman ongelmallinen, on joskus hankalaa määrittää mikä sitä on ja mikä ei. Max Ammann itse kuvaa termiä "mukavan häilyväksi käsitteeksi". Eikö olekin niin, että ulkopuoliset, omassa maailmassaan elävät taiteilijat luovat kaiken suuren taiteen? Eikö kaikki merkittävä taide olekin outsider-taidetta? Insider-taiteestahan ei kuulla puhuttavan (vaikka luulisi senkin olevan olemassa). Hyvä taide syntyy juuri tällaisesta ulkopuolisuudesta, kun luodaan jotain ennen kokemattonta.

Outi Heiskanen kuuluu merkittäviin suomalaisiin nykytaiteilijoihin ja hänen eläin- ja ihmishahmonsia, hänen suhteensa maalailuun ja ei-länsimaalaiseen taiteeseen muistuttavat outsider-taidetta. Samaa voidaan sanoa Reidar Särstöniemen taiteesta, jonka juuret ovat saamelaisessa kansantaiteessa tai varhaisemmalta ajalta peräisin olevasta Tyko

kken? Is dus niet alle geslaagde kunst outsider-art? – er is toch ook geen insider-kunst (al zou je soms anders vermoeden). Goede kunst is juist iets dat 'van buiten' komt, dat iets creëert dat er nog niet was.

Iemand als Outi Heiskanen is een vooraanstaand Fins kunstenaar, die veel gelijkenissen heeft de Finse outsiderkunst, met haar dier- en mensdierfiguren, haar verbondenheid met het plattelandsleven en met niet-Westerse kunst. En iets soortgelijks kun je zeggen van het schilderwerk van Reidar Särstöniemi, wiens werk is geworteld in de Samische volkskunst, of al veel eerder het werk van Tyko Sallinen, met zijn voorliefde voor het directe, grove en boertige.

Deze (uiteindelijk) succesvolle kunstenaars toch niet tot de outsider-kunst worden gerekend, heeft er vooral mee te maken dat zij zich bewust bewegen binnen de georganiseerde kunstwereld. Het prototype outsider mist iedere pretentie om kunst van betekenis te maken of te

Sallisen taiteesta, jossa kuvastuu hänen suhteensa suoraan, karkeaan ja maalaismaiseen tunnelmaan.

Heitä ei kuitenkaan voida laskea kuuluvaksi outsider-taiteilijoihin, koska he liikkuvat organisoiduissa taiteilijapiireissä. Outsider-taiteilijan prototyyppi ei osallistu ollenkaan taiteen sisällön miettimiseen tai sen uudistamiseen. Outsider-taiteen luomisessa keskitytään pelkästään sellaisen ympäristön luomiseen, jossa itse kuin tuntee olonsa hyväksi.

Itse tehty elämä

Suomessa outsider-taiteesta käytetään termiä ITE. Se on lyhennys sanoista 'Itse Tehty Elämä'. Se kertoo itse muodostetusta, syrjässä asumisen seurauksena syntyneestä elämäntyylistä, elämästä syrjäseuduilla pitkinä, pimeinä talviaikoina. Taiteilija, valokuvaaja ja elokuvantekijä Veli Granö käytti tätä termiä ensimmäisen

uudistamisen tarpeesta tai tavoitteesta luoda jotain suurta.

Zelf gemaakt leven

In Finland wordt voor de outsider-art wel de afkorting ITE gebruikt. ITE staat voor de Finse uitdrukking 'Itse Tehty Elämä', 'zelf gemaakt leven'. Het gaat om het leven dat mensen zelf ontwikkelen wanneer ze lange tijd in isolement leven, het isolement van het leven op het dunbevolkte platteland of het teruggetrokken leven in de lange, donkere winterdagen. Kunstenaar, fotograaf en filmer Veli Granö gebruikte als eerste deze uitdrukking voor het werk van kunstenaars die zich geheel buiten de gevestigde kunstwereld bewegen, kunstenaars zonder kunstopleiding, zonder vernieuwingsdrang en zonder pretentie grote kunst te maken.

De inrichting van de tentoonstelling zal een typisch Finse sfeer oproepen en een

kerran kuvaillessaan taiteilijoita, jotka toimivat täysin erossa kaikesta taiteilijaelämästä, taiteen opiskelusta, taiteen uudistamisen tarpeesta tai tavoitteesta luoda jotain suurta.

Näyttelyn tarkoituksena on esitellä tyyppilistä suomalaista tunnelmaa ja näiden taiteilijoiden elinympäristöä. Puulla on siinä tärkeä asema: käsittelemättömästä puusta on tehty taideteosten sokkeleita ja käsin kirjoitettuja opastetauluja, ja keskele tilaa on pystytetty suomalainen hirsimökki. Näyttelyssä on esillä 66 veistosta ja 90 maalausta, piirustusta ja kollaasia 18 eri taiteilijalta. Kuusi taiteilijaa esittelee työ- ja elinympäristöään videoissa.

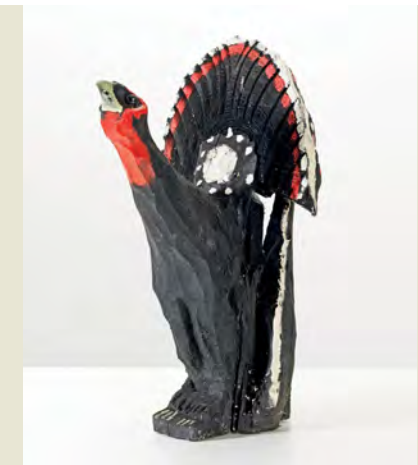
Väinö Ojan, Jorma Pihlin ja Viljo Luokkasen moottorisahaveistoksia oli aiemminkin näytteillä vuonna 2011 näyttelyssä "The Wooden Bride and the Forest Wedding" Rotterdamissa (Galleria Herenplaats/CBK).

iets weergeven van de leefomgeving van de kunstenaars. Dat betekent veel hout: ruwhouten sokkels voor de sculpturen, handbeschreven houten infobordjes en ergens in het midden van de ruimte een heuse Finse blokhut. De tentoonstelling omvat 66 sculpturen en ongeveer 90 schilderijen, tekeningen of collages van in totaal 18 kunstenaars. Van zes kunstenaars worden video's vertoond, waarop is te zien hoe de kunstenaars werken en wonen.

Een aantal met kettingzaag gevormde houtsculpturen van Väinö Oja, Jorma Pihl en Viljo Luokkanen waren in 2011 al te zien de tentoonstelling 'The Wooden Bride and the Forest Wedding' in Rotterdam (Galerie Herenplaats/CBK).

Van kraanvogels tot olifanten

Veel van de getoonde kunstwerken vertonen een wending tot de natuur, wat bijvoorbeeld is te zien aan de vele dieren die worden afgebeeld. Er zijn veel sculpturen,

Väinö Oja: Korhoen | Metso

Kurjista elefanteihin

Suuri osa taideteoksista on luontoaiheisia. Monet niistä kuvaavat Suomen luonnossa eläviä eläimiä ja monet on tehty moottorisahan avulla. Näytteillä on kurkia, karhuja, lumipöllöjä ja muita lintuja.

Alpo Koivumäki: Zwaan | Joutsen

vooral van hout, gevormd met een kettingzaag, die wat van de Finse fauna laten zien: kraanvogels, beren, sneeuwuil en allerlei soorten hoenders.

Alpo Koivumäki (1939) heeft ook belangstelling voor uitheemse diersoorten, van hem zijn ook schildpadden en een neushoorn te zien. Deze oud-boer heeft zijn kunstenaarsbestaan opgebouwd nadat hij zijn boerderij moest opgeven. Hij werkt principieel met afvalmateriaal, autobanden, oude schoenen, verpakkingen van diervoeding en grote hoeveelheden oud ijzer. Hij begon met het maken van

Alpo Koivumäki (1939) on kiinnostunut myös eksoottisista eläimistä. Hänen koelmaasa kuuluu myös kilpikonna ja sarvikuono. Tämä entinen maanviljelijä aloitti taiteilijaelämänsä sen jälkeen kun joutui lopettamaan tilanhoitonsa. Hän käyttää töihinsä jättemateriaalia, kuten autonrenkaita, vanhoja kenkiä, eläintenruuan pakkauksia ja suuria määriä vanhaa rautaa. Hän aloitti tekemällä Suomessa esiintyviä

Alpo Koivumäki: Neushoorn | Rhino

Finse vogels, maar nu is de omgeving van zijn huis een groot safaripark met levensgrote nijlpaarden, tijgers en olifanten. Koivumäki's beelden zijn vernuftig in elkaar gezet met goed gekozen uitgangsmateriaal. Vaak missen de beelden ieder vernuft en zijn ze juist aandoenlijk in hun eenvoud. De grove houtvormen van Väinö Oja (1930) krijgen vooral herkenbaarheid als dier door een simpele maar effectieve beschrijving en door het aanbrennen van kleine kraallogjes. Oja laat de schoonheid van het hout en van de oorspronkelijke vorm nog spreken in het

Viljo Luukkanen: Uil | Pöllö

lintuja. Nykyisin hänen talonsa ympäristö on kuin safaripuisto luonnollista kokoa olevine virtahopeineen, tiikereineen ja norsuineen.

Koivumäen työt on koottu nerokkaasti yhteen tarkkaan harkituilla materiaalivalinnoilla. Usein niistä puuttuu kaikenlainen järkipärisyys, mikä tekee niistä kauniita yksinkertaisuudessaan. Väinö Ojan (1930) karkeat puun muodot muistuttavat

eindresultaat. In de bossen rond zijn zomerhuisje duiken behalve zijn vogels en beren ook boeren en boerinnen en nymfachtige naakten op.

Iedere maker van houten sculpturen heeft zo een eigen specialisme. Zo blinkt oud-boer Jorma Pihl (1944) uit in paarden. Het zijn vooral werkpaarden, die parmantig naar voren stappen, soms met tuig en zadel of met een complete ploeg, maar steeds met een brede glimlach. Pihl wilde zijn werken nooit verkopen, wel gaf hij af en toe wat weg.

Bij de dierfiguren van Viljo Luukkanen (1938) en Timo Peltonen (1929-2007) is de beschrijving tamelijk precies uitgevoerd, zodat je de diersoort, torenvalk, koolmees, kievit, baars, direct herkent. De herkenbaarheid is hier deel van het maakplezier.

Van Niilo Rytönen (1928) is op de tentoonstelling 'Twee vogels' te zien, een fraaie, geheel witgekaste houten sculp-

eläimiä yksinkertaisine siveltemenvetoinen ja pienine nappisilmineen. Ojan töissä näkyy myös puun alkuperäinen kauneus ja luonne. Hänen kesämökkkinsä ymäristö kuhisee lintuja ja karhuja, mutta myös isäntiä ja emäntiä sekä alastomia naishahmoja.

Jokaisella puuveistoksen tekijällä on oma erikoisuutensa. Niinpä entinen maanvilje-

Niilo Rytönen: Twee vogels | Kaksi lintua

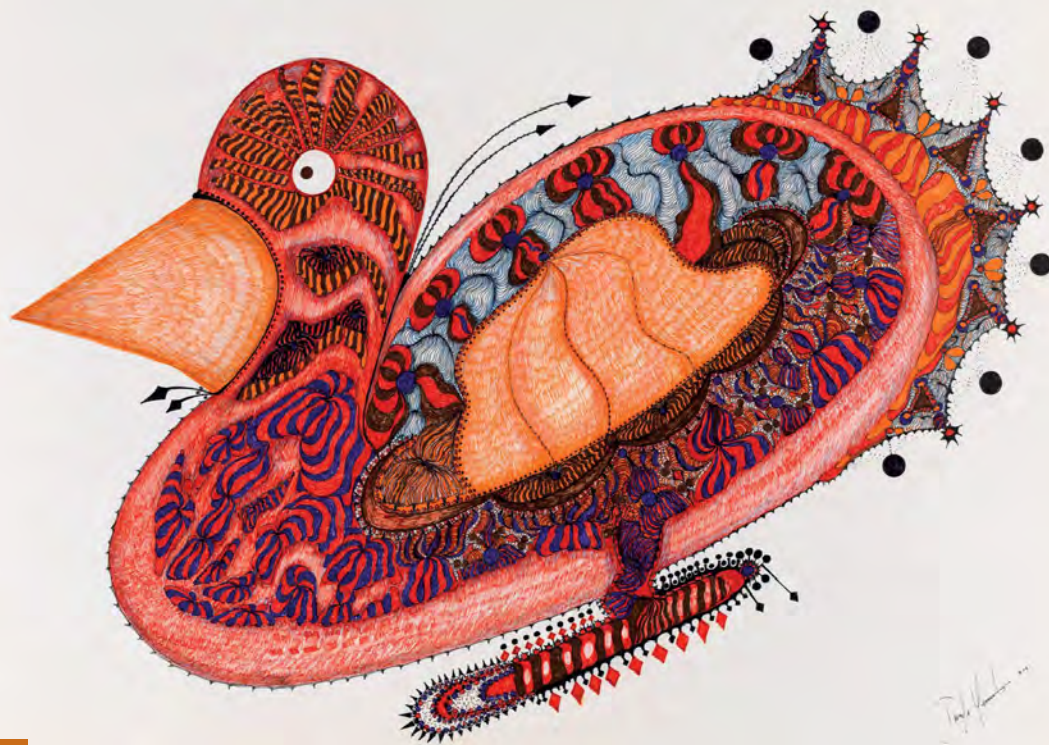
lijä Jorma Pihl (1944) on keskittynyt hevosiin. Ne ovat pääasiassa työhevosia, jotka astelevat itsevarmasti joskus suitsilla ja satuloilla varustettuina, joskus kokonaisena laumana, mutta aina hymyssä suin. Pihl ei ole koskaan halunnut myydä töitään. Sen sijaan hän antaa niitä silloin tällöin lahjaksi. Viljo Luokkasen (1938) ja Timo Peltosen (1929-2007) eläinhahmot on maalattu pik-

Jorma Pihl: Paard met ploeg | Hevonen ja aura

Timo Peltonen: Vis | Kala

Tuula Huusko: Eend | Sorsa

kutarkasti. Niistä tunnistaa helposti haukat, talitiaiset, työttöhyypät ja ahvenet. Tunnistettavuus on tässä osa tekemisen iloa. Niilo Rytkösen (1928) töistä on näytteillä työ ”Kaksi lintua”. Se on hieno, täysin valkoinen puinen patsas, jossa erottuu kaksi lintuhahmoa ja se muistuttaa paljon Hans Arpin abstrakteja töitä.

Myös Tuula Huusko (1946-2004) käytti pääasiassa keraamisten veistostensa ja piirustustensa aiheena eläinhahmoja. Piirustuksissa eläimet kuvataan terävävai- vaisesti tyhjää taustaa vasten. Sen sijaan ääri- viivojen sisäosa koostuu pienistä kirkkaan- värisistä ornamenteista. Tuloksena on hieno kontrasti yksinkertaisen muodon ja erittäin pikkutarkan sisäpuolen välillä. Hän piti elämänsä aikana vain pari näyttelyä eräissä kehystämössä ja Kajaanin kirjastossa. Näistä näyttelyistä hän ei onnistunut myymään yhtään työtä.

Öisiä visioita

Myöskin Kaarina Staudinger-Loppukaaren (1911-2013) piirustuksissa ja maalauksissa esiintyy eläinhahmoja, mutta eri tavalla kuvattuina. Monet pienet eläinhahmot – etupäässä linnut ja nisäkkäät tai hybridit muodot, sekä siellä täällä ihmishahmot – ovat ryhmittäminä pilvimäisissä väriläiskissä. Kaikki ovat yhteydessä toisiinsa ja elävät keskinäisessä sadunomaisessa harmoniassa. Taiteilija oli tehnyt nämä työt herättyään yöllä – aivan kuin hahmot olisivat ilmestyneet tullakseen maalatuiksi. Kaarina Staudinger-Loppukaarre maalasi elämänsä aikana yli 6000 tällaista työtä. Hänen töitään on ollut esillä näyttelyissä vuodesta 1967 saakka ympäri Keski-Suomea (itse hän asui Savonlinnassa) ja siitä lähtien kun ITE-näyttelyitä ryhdyttiin järjestämään, niitä on ollut menestyksekkäästi

tuur, waarin wel associatief twee vogels zijn te herkennen, maar dat toch eerder als een evocatief abstract beeld vergelijkbaar met Hans Arp werkt.

Ook Tuula Huusko (1946-2004) maakte veel dieren, vooral keramische beelden en tekeningen. Bij de tekeningen is dierfiguur scherp tegen de lege achtergrond afgetekend, maar de binnenzijde is geheel gevuld met een filigrane structuur van kleine ornamentale vormpjes, in heldere kleuren – een wonderlijke tegenstelling tussen een eenvoudige, herkenbare hoofdvorm en een zeer gedetailleerde abstracte vulling. Bij haar enkele tentoonstellingen, in een lijstenmakerij en in de bibliotheek van Kajaani, verkocht ze geen enkel werk.

Nachtelijke visioenen

Ook in de tekeningen en schilderijen van Kaarina Staudinger-Loppukaarre (1911-2013) zien we dierfiguren, maar op een

esillä suuremmissakin kaupungeissa sekä kansainvälisissä museoissa.

Imppulandia

Taiteilija, jonka töitä on eniten näytteillä, on Ilmari ”Imppu” Salminen (1929-2008). Hänen mökkinsä Petäjäviedellä on jo sinänsä taideteos, täynnä taidetta ja kerättyä tavaraa, kuten puhelimia, univormuja, valokuvia ja leikkeitä. Nykyisin se toimii museona nimeltään *Imppulandia*. Monet Salmisen töistä ovat toteemipaalun tapaan kasattuja kuuluisuuksien kuvia. Paperiarkille on piirretty runsaasti monin eri värein koristeellisia ornamenteja, joiden keskellä on lehdestä leikattuja kuvia kuuluisuuksista kuten Lady Dianasta tai Marilyn Monroesta, tai suomalaisista kuuluisuuksista, kuten Mannerheimista, Tarja Halosesta, Elisabeth Rehnistä ja Jari

Ilmari 'Imppu' Salminen: Tarja Halonen

Kaarina Staudinger-Loppukaarre: Dieren | Eläimet

heel andere manier. Vele kleine dieren zijn in wolkachtige kleurvlakken gegroepeerd – kleine dierfiguren, vooral vogels en kleine zoogdieren of hybride vormen en hier en daar een mensfiguur. Alles is op elkaar gericht en leeft samen in een sprookjesachtige harmonie.

De kunstenaar maakte deze werken na nachtelijk ontwaken – alsof deze wezens zich aandienend om geschilderd te worden. Ze maakte gedurende haar lange leven meer dan 6000 van deze werken. Haar werk is sinds 1967 in Centraal-Finland geëxposeerd (zij woonde vooral in Savonlinna) en sinds er ITE-tentoonstellingen zijn is haar werk ook in de grote steden en internationale musea succesvol.

Imppulandia

De kunstenaar die met de meeste werken op de expositie is vertegenwoordigd, is Ilmari 'Ilmpu' Salminen (1929-2008). Zijn huisje in Petäjävesi is een kunstwerk op zich, geheel volgehangen met kunstwerken, verzamelde objecten als telefoons en uniforms, foto's en knipsels. Het is tegenwoordig als museum, *Imppulandia* genaamd, te bezoeken. Veel van Salmiens werken zijn een soort totemachtige verering van beroemdheden: een vel

papier met viltstift kleurrijk volgetekend met sierlijke ornamenten en in het midden een uit een tijdschrift geknipte foto, vaak van een grote ster zoals Lady Diana of Marilyn Monroe, of van Finse beroemdheden, zoals Mannerheim, Tarja Halonen, Elisabeth Rehn of Jari Litmanen. Maar het kan ook gaan om een foto van hemzelf, van een Finse kerk of kasteel of van een Opel Astra.

Christus met glitterverf

Ornamentale omlijstingen zijn ook te zien in het werk van Petri Martikainen (1964). Het centrale onderwerp is vaak een persoon uit een religieuze traditie, bijvoorbeeld Christus, Maria, Gregorius of Boedha. Martikainens cartoonachtige stijl zit wat tussen popart en orthodoxe icoonschildering in. Hij schildert vooral met acrylverf, maar hij schuwt ook glitterverf of kerstdecoraties niet.

Petri Martikainen: INRI

< Petri Martikainen: Olifant | Elefantti

Na een voorzichtig begin van zijn kunstenaarscarrière, een expositie in de etalage van de CO-OP van Kemiö, is hij nu succesvol in en buiten Finland.

Kunst van een sjamaan

Een geval apart binnen deze tentoonstelling is Johannes Setälä (1941). Hij is een sjamaan, die kunstwerken niet maakt als kunst op zich, maar als deel van een bewustwording van de krachten die ons beïnvloeden, krachten die ons en de aarde uit balans brengen en krachten die juist weer een evenwicht kunnen herstellen. Hij schreef boeken over het sjamanisme en over de Kalevala, dat voor hem een sjamanistisch leerboek is.

Zijn kunstwerken zijn vooral fijne pentekeningen, met een wirwar aan zoekende lijnen waaruit van alles tevoorschijn komt:

Johannes Setälä: Engelen en duivels | Enkelit ja paholaiset

Litmasesta. Töissä on myös kuvia hänestä itsestään, suomalaisista kirkkoista, linnoista ja Opel Astroista.

Kristuksen kuva kimalleväreillä

Ornamentein koristellut ympäristöt ovat tyypillisiä myös Petri Martikaisen (1964) töille. Keskeinen aihe on usein uskonollinen johtaja, esim. Kristus, Maria, Gregorius tai Buddha. Martikaisen sarjakuvamainen tyyli on jossain popartein ja ikonimaalausvälimaillo. Hän käyttää töissään enimmäkseen akryylivärejä, mutta hän ei myöskään epäröi käyttää kimallevärejä tai joulukoristeita.

Hänen uransa alkoi vaatimattomasti Kemiön osuuskaupassa pidetyllä näyttelyllä, mutta sen jälkeen hän on saavuttanut menestystä niin kotimaassa kuin ulkomailla.

Shamaanin tekemää taidetta

Johannes Setälä (1941) on näyttelyn poikkeus muihin verrattuna. Hän on shamaan, jonka taideteoksia ei ole tarkoitettu taiteeksi, vaan tavoitteena on saada ihmiset tietoisiksi heihin vaikuttavista voimista, joiden kautta he saattavat menettää tasapainonsa tai löytää sen takaisin. Hän on myös kirjoittanut kirjoja shamanismista sekä Kalevalasta, jota hän pitää shamanismin opaskirjana.

Setälän taideteokset ovat pääasiassa hienoja lyijykynäitä sikin sokin kulkevine, etsivine viivoineen. Viivoista muodostuu milloin mitään: kasvoja, rumpuja, veneitä, metsiä, lintuja ja liekkejä. "Enkeleitä ja piruja" -piirustuksesta käy hyvin ilmi, miten kaikki on sidoksissa toisiinsa. Tämä on tietoisuus, jota hän pyrkii levittämään taiteensa, rummun säestyksellä esitettyjen shamaaniperformanssiensa sekä ironisten kommenttiansa välityksellä. Niissä

gezichten, trommels, boten, bossen, vogels, vlammen. Een pentekening als 'Engelen en duivels' geeft in beeld weer hoe alles met alles verbonden is – dat is het bewustzijn dat hij met zijn werk wil uitdragen – met zijn kunst, met zijn optreden als sjamaan met zijn trommel en met zijn ironische beschouwingen over de mens die steeds meer rijkdom vergaart, maar er steeds armer van wordt. Setälä draagt al sinds de jaren '60 een ecologisch bewustzijn uit, gericht op herstel van onze verbondenheid met de natuur. Vanuit zijn contact met de voorouders wil hij de aarde veilig stellen voor toekomstige generaties. Setälä staat daarin steeds minder op zichzelf. Binnen het internationaal sjamanisme staat hij in aanzien en er is een Johannes Setälä Centrum, dat zijn gedachtengoed uitdraagt en vele activiteiten organiseert.

Johannes Setälä: Atelier en tuin | Ateljee ja kasvima

hän kritiseerde de groeiende materialisme, die leefde in armoede. Setälä heeft zich sinds de jaren 1960 bezig met ecologische bewustzijn, waarvan het doel het herstellen van de verbondenheid met de natuur is. Uit zijn contact met de voorouders wil hij de aarde veilig stellen voor toekomstige generaties. Setälä staat daarin steeds minder op zichzelf. Binnen het internationaal sjamanisme staat hij in aanzien en er is een Johannes Setälä Centrum, dat zijn gedachtengoed uitdraagt en vele activiteiten organiseert.

Gevangen in een netwerk

Schilder, beeldhouwer en meubelmaker Markku Susimäki (1947-2009), stond ook met één been in het theater, als acteur en decorontwerper. Ook was hij oprichter van de Harakka Kunstvereniging – gevestigd op het eiland Harakka, vlak voor de kust van Helsinki. In zijn schilderijen zijn steeds mensfiguren te zien die doen denken aan figuren op oude rotstekeningen. Deze mensfiguren – of zijn het dieren, monsters of engelen? – zijn opgenomen in een netwerk dat alles met elkaar verbindt. Is dit een teken van het bewustzijn van verbondenheid van alles, zoals bij Setälä? Tussen het lijnenspel bevindt zich vaak een bootje, ook al zo'n prehistorisch symbool. Bij rotstekeningen wordt de boot vaak geïnterpreteerd als vervoermiddel van en naar het dodenrijk. Het is aan de kijker om te bepalen of het bootje hier voor een pleziertochtje over de Finse wateren is of dat het een reddingsboot is

om aan de demonen – of aan het leven – te ontsnappen.

Tot slot

Op de tentoonstelling is een grote diversiteit aan werken te zien. Van het eenvoudige, natuurverbonden plattelandleven tot een zoektocht naar het bovennatuurlijke is vertegenwoordigd. Het is bijzonder deze werken bij elkaar te zien en te kunnen vergelijken. En het is een interessante zoektocht om te kijken wat nu het specifiek Finse is van deze kunstenaars. Het is nog te zien t/m 13 januari 2019. Komend najaar organiseert de VNF een excursie naar deze tentoonstelling, meer hierover in Aviisi 4.

Daniël Loos

Met dank aan het Outsider Art Museum/ het Dolhuys voor het beschikbaar stellen van het beeldmateriaal.

Verkoston vanki

Kuvataiteilija, kuvanveistäjä ja puuseppä Markku Susimäki (1947-2009) oli myös mukana teatterimaailmassa näyttelijänä ja kullisien suunnittelijana. Hän oli myös Helsingin edustalla sijaitsevalla Harakka-saarella toimivan taiteilijaseura Harakan perustaja. Hänen maalauksissaan on ikivanhojen kalliomaalausten tyyppisiä ihmishahmoja. Nämä ihmishahmot - vai ovatko ne eläimiä, hirviöitä tai enkelit - muodostavat kaiken yhdistävän verkoston. Olisikohan tässäkin kyse samanlaisesta ykseyden tunnistamisesta kuin Setälällä? Viivojen välissä on usein vene, joka on myös esihistoriallinen symboli. Kalliomaalauksissa vene symboloi usein kulkuvälinettä tuonelaan. Vierailija voi itse miettiä onko kyseessä huvipursi vai pelastusvene, jolla voi paeta demoneja - tai elämää.

Markku Susimäki: Diep water | Syvät vedet

ITE Art | Finse collectie Ammann

14 juni 2018 t/m 13 januari 2019

Outsider Art Museum

Hermitage Amsterdam

Meer info: www.outsiderartmuseum.nl

Lopuksi

Näyttelyssä on nähtävillä monenlaisia töitä, alkaen yksinkertaisesta luonnonläheisestä maalailuun ylösnäköisyyteen. Nyt on ainutlaatuinen tilaisuus nähdä nämä kaikki työt samassa näyttelyssä. On myös mielenkiintoista miettiä, mikä niissä edustaa tyyppillistä suomalaisuutta. Näyttely on avoinna 13. tammikuuta 2019 saakka. Alankomaat-Suomi Yhdistys järjestää ekskursioon näyttelyyn. Asiasta enemmän Aviisin numerossa 4.

Daniël Loos

Käännös: Minna Rätty

ITE Art | Finse collectie Ammann

14 juni 2018 - 13 januari 2019

14. kesäkuuta 2018 – 13. tammikuuta 2019

Outsider Art Museum

Hermitage Amsterdam

www.outsiderartmuseum.nl

De hond Mami veroorzaakt twee Fins-Nederlandse huwelijken

In de zomer van 1965 hadden twee Nederlandse vrienden, Onno Jaarsveld en Tom Hausmann, het wilde plan opgevat om vanaf het zuiden van Finland naar de Noordkaap te liften. Na een vliegreis van Amsterdam naar Stockholm, boekten ze een overtocht naar Finland op een van de veerboten die van Stockholm naar Turku varen. Onderweg besloten ze, in een opwelling, uit te stappen voor een kort verblijf in Maarianhamina op de Ålandseilanden, waar de boot een tussenstop maakte. Pas op de boot hadden ze gehoord dat daar geen extra kosten aan verbonden waren en het leek ze wel een interessant uitstapje. Maar dat het Åland uitstapje zo interessant zou worden dat het hun leven ingrijpend heeft veranderd, konden ze natuurlijk niet vermoeden.

Arnold
Pieterse

Laat in de avond kwamen ze in Maarianhamina aan en vonden daar midden in de

nacht een plek op het plaatselijke kampeerterrein, waar ze hun blauwe tentje, een licht minitentje dat in een rugzak paste, konden opslaan. De volgende morgen hoorden ze wat geritsel en gesnuif. Ze maakten hun tent open en direct stak een grote hond zijn snuit naar binnen, een Schotse Collie. Wat bleek, de hond, die Mami heette, was niet alleen, maar er hoorden ook nog twee Finse meisjes bij, de zussen Ulla en Paula Korhonen. Onno en Tom hadden hun tentje opgeslagen naast de tent van de familie Korhonen uit Jyväskylä: vader, moeder, twee dochters en een nieuwsgierige hond. De twee Nederlandse vrienden zouden uiteindelijk met deze Finse meisjes trouwen. Onno met Paula en Tom met Ulla.

Ullan. Heitä voisi nimittää suomalais-hollantilaiseksi tuplavoitoksi.

Viime vuonna 9. joulukuuta Koepelkerkkirkossa Amsterdamissa järjestetyssä Suomi 100 vuotta -juhlassa istuin samassa pöydässä minulle tuntemattoman avio-parin kanssa. He olivat Onno Jaarsveld ja hänen suomalainen vaimonsa Paula. Keskustelin vieressä istuneen Onnon kanssa illan aikana seikkaperäisesti kaikenlaisista Suomeen liittyvistä asioista. En muista moniakaan yksityiskohtia enää, mutta jossain vaiheessa hän kertoi, että käydessään Suomessa hyvän ystävänsä Tomin kanssa, he tapasivat kaksi suomalaista tyttöä, siskokset, ja että se ei jäänyt tapaamiseen. Ystävykset menivät naimisiin näiden siskosten kanssa. Toinen heistä, Paula, istui pöydän toisella puolella, mutta metelin vuoksi en voinut juurikaan jutella hänen kanssaan. Onnon käly Ulla ja hänen lankonsa

De Schotse Collie 'Mami', die heeft gezorgd voor de ontmoeting tussen de Finse zussen Ulla en Paula Korhonen en de Nederlandse vrienden Onno Jaarsveld en Tom Hausmann. Mami heeft op gehoorzaamheidswedstrijden op landelijk niveau veel prijzen gewonnen, waaronder zilveren bekens, schalen en medailles. | Skotlannin paimekoira Mami, jonka ansiosta suomalaiset siskokset Ulla ja Paula Korhonen sekä hollantilaiset ystävykset Onno Jaarsveld ja Tom Hausmann tapasivat. Mami voitti tottelevaisuuskilpailuissa kansallisella tasolla monia palkintoja, kuten hopeisia pokaaleita, kulhoja ja mitaleita.

Je zou het een Fins-Nederlandse dubbelklapper kunnen noemen.

Tijdens het diner in de Koepelkerk in Amsterdam op 9 december vorig jaar ter gelegenheid van het 100-jarige Finse onafhankelijkheidsfeest, kwam ik aan tafel bij een voor mij onbekend echtpaar te zitten. Dit waren Onno Jaarsveld en zijn Finse vrouw Paula. Met Onno, die direct naast mij zat, heb ik in de loop van de avond uitgebreid gesproken over allerlei

Tom olivat myös juhlassa, mutta istuivat Koepelkerk-kirkon parvekkeella olevassa pöydässä. Myöhemmin illalla sain tilaisuuden tutustua pikaisesti myös Tomiin. Vuosien mittaan olen kirjoittanut Aviisiin useista suomalais-hollantilaisista aviopareista ja viime vuonna erikoisia artikkeleita aiheesta ovat kirjoittaneet myös Rune ja Margot Frants. Kullakin parilla on oma historiansa, ja silmiinpistävää on, että useimmat suomalais-hollantilaiset avioliitot on solmittu hollantilaisen miehen ja suomalaisen naisen välillä. Runella on siitä oma teoriansa, jota hän nimittää "ylipuhumisvaikutukseksi". Avioliitot olisivat seurausta hollantilaisten miesten sanavalmiudesta verrattuna yleisesti ottaen vähemmän puheliaisiin suomalaisiin miehiin. Mutta vertaansa vailla on avioliitto näiden kahden suomalaisen siskoksen ja hollantilaisen ystävyksen välillä, jotka tapasivat toisensa yhtä aikaa. Tämä vaikutti mieles-

Mami-koira oli syynä kahteen suomalais-hollantilaiseen avioliittoon

Kesällä 1965 kaksi hollantilaista ystävystä Onno Jaarsveld ja Tom Hausmann olivat laatineet villin suunnitelman liftata Etelä-Suomesta Nordkappiin. Lennettyään Amsterdamista Tukholmaan he ostivat lipun laivaan, joka kulki Tukholmasta Turkuun. Matkalla he päättivätkin poiketa Maarianhaminassa, Ahvenanmaalla, jossa laiva pysähtyi. He olivat kuulleet vasta laivalla, että siitä ei menisi lisämaksua je heistä pysähtyminen tuntui mielenkiintoiselta ajatukselta. Heillä ei tietenkään ollut aavistustakaan siitä, että Ahvenanmaan retkestä tulisi niin mielenkiintoinen ja että se muuttaisi heidän elämänsä perusteellisesti.

He saapuivat Maarianhaminaan myöhään illalla ja löysivät keskellä yötä paikan lei-

rintäalueelta, jonne he saivat pystyttää pienen ja kevyen sinisen telttansa, joka mahtui reppuun. Seuraavana aamuna he kuulivat rapinaa ja nuuskimista. He avasivat telttansa ja suuri Skotlannin paimenkoira pisti heti kuononsa sisään. Kävi ilmi, että koira, jonka nimi oli Mami, ei ollut yksin vaan kahden suomalaisen tytön, Ulla ja Paula Korhosen seurassa. Tytöt olivat sisaruksia. Onno ja Tom olivat pystyttäneet telttansa Jyväskylästä olevan Korhosen perheen viereen. Perheeseen kuului isä, äiti, kaksi tytärtä ja utelias koira. Kaksi hollantilaista ystävystä menivät myöhemmin naimisiin näiden suomalaisitten tyttöjen kanssa, Onno Paulan ja Tom

zaken die met Finland te maken hebben. De meeste details weet ik niet meer, maar op een gegeven moment vertelde hij dat, tijdens een bezoek samen met zijn goede vriend Tom aan Finland, zij twee Finse meisjes, twee zussen, hadden ontmoet en dat het daar niet bij was gebleven. De vrienden zijn met deze twee zussen getrouwd. De ene, zijn vrouw Paula, zat aan zijn andere zijde aan onze tafel, maar door het lawaai in de zaal heb ik niet zo veel met haar kunnen spreken. Ulla, Onno's schoonzuster, en zijn zwager Tom, waren ook aanwezig op het feest, maar zaten aan een tafel op de balustrade boven in de Koepelkerk. Maar ik heb later op de avond ook nog even met Tom kennis kunnen maken.

Ik heb in de loop van de tijd over verschillende Fins-Nederlandse echtparen geschreven in Aviisi en het laatste jaar zijn daar ook een aantal markante artikelen bijgekomen van Rune en Margot

Frants. Ieder echtpaar heeft zo zijn eigen geschiedenis, waarbij het opvalt dat de meeste Fins-Nederlandse huwelijken zijn gesloten tussen een Nederlandse man en een Finse vrouw. Rune heeft daar een eigen theorie over, wat hij het 'overrompelingseffect' noemt. Het zou het gevolg zijn van de vlotte babbels van de Nederlandse mannen, in vergelijking met hun, door de bank genomen, wat minder spraakzame Finse seksegenoten.

Maar een huwelijk van twee Finse zusters met twee Nederlanders, die elkaar gelijktijdig hebben ontmoet, sloeg toch wel alles. Dit leek mij iets bijzonders en het overrompelingseffect moet wel heel sterk zijn geweest. Ik dacht direct aan een nieuw artikel voor Aviisi. Onno en Tom zeiden dat zij daar graag aan wilden meewerken en dat dit ook voor hun vrouwen gold. We spraken af dat ik ze alle vier samen, in het voorjaar, een keer zou komen interviewen. Een complicatie was wel dat ze niet

in de buurt woonden. Ik woon in Hoofddorp, terwijl Onno en Paula in Oldenzaal wonen en Tom en Ulla in Veen (een dorp in Noord-Brabant). Maar op 13 maart is het toch zover gekomen en hebben we elkaar ontmoet in Oldenzaal, waar ik met de trein naar toe ben gereisd. Ik ben heel gastvrij ontvangen en het is een heel lang en intensief gesprek geworden. De vrouwen hadden ook nog eens karjalanpiirakka's gemaakt en een smakelijke soep, terwijl Onno voor de drankjes zorgde.

In dit artikel zet ik op een rij wat ik van deze twee bijzondere echtparen heb gehoord over hun achtergronden, hun ontmoeting in Maarianhamina en wat er daarna is gebeurd.

Twee vrienden van jongs af aan

De ouders van Onno Jaarsveld en Tom Hausmann waren heel goede kennissen van elkaar, die veel met elkaar optrokken. Zij woonden in Amsterdam-West en bei-

nitelmana oli matkustaa Luxemburgiin, mutta heidät pysäytettiin rajalla, koska Luxemburgissa kaksi henkilöä ei saanut olla saman mopon kyydissä. Sitten he jatkoivat matkaansa Blankenbergeen Belgian rannikolle ja sieltä Calais'hen Ranskaan. Siellä heidän silmiinsä osui tienviitta: Pariisi 316 km. Tästä he saivat idean. Miksipä ei mentäisi tutustumaan Pariisiin? Tuumasta toimeen. Se ei varmaankaan ollut takana istuvalle kovin mukava matka. Pariisissa he leiriytyivät Bois de Boulogneen ja ajelivat mopolla ympäri Pariisia vilkkaassa liikenteessä.

Seuraavana kesänä he menivät Ruotsiin. He lensivät Tukholmaan ja liftasivat sieltä Siljan-järvelle Taalainmaalle ja sitten Gävlelen. He yöpyivät pienessä teltassa leirintäalueilla.

Seuraavana vuonna, kesällä 1965 he tekivät ensimmäisen, legendaarisen matkan Suomeen.

de vaders werkten bij de KLM. Onno en Tom zijn kort na elkaar in 1947 geboren. Onno twee maanden eerder dan Tom. Van jongs af aan waren ze goede vrienden, hoewel ze op verschillende lagere scholen hebben gezeten. Op een foto uit 1951 staan ze, vier jaar oud, parmantig naast elkaar op het strand.

Tijdens hun middelbare schooltijd zijn ze samen gaan reizen. Doordat hun vaders bij de KLM werkten, hadden ze het voordeel gratis te kunnen vliegen. In 1962 verbleven ze zes weken in Israël en hebben liftend het hele land doorkruist. Toen ze zestien waren, hebben ze een brommer aangeschaft en in de zomer van 1963 hebben ze daarmee een tocht gemaakt naar Parijs. Maar Parijs was niet hun oorspronkelijke reisdoel. Hun plan was eigenlijk om naar Luxemburg te gaan, maar daar werden ze bij de grens tegengehouden omdat het in Luxemburg verboden was om met twee personen op één

Onno (links) en Tom (rechts) vier jaar oud op het strand. | Onno (vasemmalla) ja Tom neljävuotiaana rannalla.

Kesän 1965 tapahtumat Suomessa

Kuten jo johdannossa kirjoitin, Onno ja Tom tapasivat tulevat suomalaiset elämäkumppaninsa Maarianhaminan leirintäalueella. Ulla ja Paula Korhonen majailivat siellä vanhempiansa ja koiransa Mamin kanssa teltassa, joka oli Onnon

täni todella erikoiselta ja ylipuhumisvaikutuksen on pitänyt olla todella voimakas. Ajattelin heti juttua Aviisiin. Onno ja Tom sanoivat suostuvansa mielellään ja sama koski heidän vaimojaan. Sovimme, että tulisin haastattelemaan heitä kaikkia yhdessä joskus keväällä. Hankaluutena oli kuitenkin, että he eivät asu lähistöllä. Itse asun Hoofddorpissa, Onno ja Paula Oldenzaalissa ja Tom ja Ulla Veenissä (kylä Pohjois-Brabantissa). Maaliskuun 13. päivä tapaaminen kuitenkin järjestyi ja tapasimme Oldenzaalissa, jonne matkustin junalla. Minut otettiin vastaan vieraanvaraisesti ja keskustelimme pitkään ja intensiivisesti. Vaimot olivat leiponeet myös karjalanpiirakoita ja tehneet herkullista keittoa ja Onno huolehti juomatarjoilusta.

Tässä artikkelissa kerron siitä, mitä kuulin näiltä kahdelta erikoiselta avioparilta, heidän taustoistaan, tapaamisestaan Maarianhaminassa ja siitä, mitä sen jälkeen tapahtui.

Ystävyykset lapsuudesta asti

Onno Jaarsveldin ja Tom Hausmannin vanhemmat olivat keskenään hyviä tuttaviam ja viettivät paljon aikaa yhdessä. Molemmat perheet asuivat Länsi-Amsterdamissa ja molemmat isät olivat KLM:n palveluksessa. Onno ja Tom syntyivät peräkkäin vuonna 1947. Onno kaksi kuukautta ennen Tomia. He olivat hyviä kavereita lapsesta asti, vaikka kävivät eri kouluja. Vuonna 1951 otetussa kuvassa he ovat 4-vuotiaita ja poseeraavat vierellä rannalla.

Keskikouluaikana he alkoivat matkustaa yhdessä. Koska heidän isänsä olivat KLM:n palveluksessa, he saivat ilmaisia lentomatkoja. Vuonna 1962 he olivat kuusi viikkoa Israelissa ja liftasivat maata ristiin rastiin. Täytettyään 16 vuotta he ostivat mopon ja tekivät sillä matkan Pariisiin kesällä 1963. Pariisi ei kuitenkaan ollut heidän alkuperäinen päämääränsä. Suun-

brommer te rijden. Vervolgens gingen zij naar Blankenberge aan de Belgische kust en van daar naar Calais in Frankrijk. Daar zagen ze een bord staan: Parijs 316 km. Dit bracht ze op een idee. Waarom niet eens in Parijs gaan kijken? Zo gezegd, zo gedaan. Zeker voor degene die achterop zat op de brommer, zal het geen sinecure zijn geweest. In Parijs hebben ze in het Bois de Boulogne gekampeerd en op hun brommer door het drukke verkeer van Parijs gecroost.

De volgende zomer gingen ze naar Zweden. Ze konden naar Stockholm vliegen en van daar zijn ze gaan liften naar het Siljanmeer in de provincie Dalarna en vervolgens naar Gävle. De nachten brachten zij door in een klein tentje op kampeerterreinen.

Het jaar daarna, in de zomer van 1965, hebben zij hun eerste, legendarische reis naar Finland gemaakt.

Tom en Onno liften langs de weg in Finland in 1965. | Tom ja Onno liftaamassa Suomessa vuonna 1965.

ja Tomin teltan vieressä. Kun pojat olivat tutustuneet tyttöihin, tapahtui jotain odottamatonta. Heidät kutsuttiin Korhosen perheen luokse kahville. Se oli Ullan ja Paulan isän idee. Hän oli lähtenyt varhain aamulla kalaan ja palattuaan takaisin

Gebeurtenissen in Finland in de zomer van 1965

Zoals ik in mijn inleiding al heb beschreven, Onno en Tom hebben hun toekomstige Finse levenspartners voor het eerst ontmoet op een kampeerterrein in Maarianhamina. Ulla en Paula Korhonen bivakkeerden daar met hun ouders en hun hond Mami in een tent die op het plaatselijke kampeerterrein naast het tentje van Onno en Tom stond. Nadat ze met de twee meisjes kennis hadden gemaakt, gebeurde er na een tijdje iets onverwachts. Zij werden uitgenodigd om bij de familie Korhonen koffie te komen drinken. Dit idee kwam van de vader van Ulla en Paula, die 's morgens vroeg was gaan vissen en na terugkomst van zijn dochters, neem ik aan, enthousiaste verhalen had gehoord over de twee vlotte Nederlanders.

Onno en Tom zijn een paar dagen op Åland gebleven en zijn daar al veel met de twee

kuullut, olettaakseni, tyttäriensä innokkaat kertomukset kahdesta sujuvasanaisesta hollantilaisesta.

Onno ja Tom jäivät muutamaksi päiväksi Ahvenanmaalle ja viettivät paljon aikaa kahden suomalaisen siskoksen kanssa. Kysyin Oldenzaalissa varovasti miehiltä, että tekivätkö he valintansa jo silloin, siis kumpi pommittaisi Ullaa ja kumpi puolitoista vuotta nuorempaa Paulaa. Se oli selvää jo yhdessä päivässä: Onno valitsi Paulan ja Tom Ullan.

Ennen kuin Onno ja Tom astuivat Turkuun menevään laivaan, Korhosen kutsuivat heidät paluumatkalla Nordkappista Jyväskylään "tutustumaan suomalaiseen elämään". Perheellä oli myös mökki Muuratjärven rannalla, noin 20 km Jyväskylältä etelään.

Vierailu perheen luokse Jyväskylään toteutui nopeasti, koska Onno ja Tom eivät päässeet Oulua kauemmaksi. He luopui-

Finse zussen opgetrokken. Ik heb in Oldenzaal voorzichtig aan ze gevraagd of zij toen al een keus hadden gemaakt, dus wie zijn pijlen op Ulla zou richten en wie op de anderhalf jaar jongere Paula. Al binnen een dag zou dat duidelijk zijn geweest: Onno koos voor Paula en Tom voor Ulla. Voordat Onno en Tom op de boot stapten naar Turku, nodigden de Korhonen's ze uit om op de terugreis van de Noordkaap bij

vat ajatuksesta mennä Nordkappiin, koska ilma oli erittäin huono. Olikohan osasyynä se, että he halusivat nähdä uudet suomalaiset ystävänsä erittäin mielellään uudestaan? He liftasivat takaisin etelään, Jyväskylään, jossa heidät otettiin avosylin vastaan. He kävivät siellä Ullan ja Paulan kanssa paljon ulkona, etenkin tansseissa, joita Suomessa järjestetään kesäisin paljon ulkolavoilla. Onno ja Tom tanssivat myös ammattitaidolla suomalaista tangoa, mikä teki suuren vaikutuksen ihmisiin. Viivyttyään muutamia päiviä Jyväskylässä nuoret miehet lähtivät taas liftamaan kohti pohjoista Kilpisjärvelle ja kolmen valtakunnan rajalle Lappiin ja Tornion kautta Tukholmaan. Sieltä he lensivät KLM:llä Amsterdamiin.

Ajanjakso 1965-1968

Tämän jälkeen nuoret rakastavaiset aloitivat tiiviin kirjeenvaihdon. Sähköpostia ei

V.I.n.r.: Onno, Tom, Ulla en Paula in Jyväskylä in 1965. Ondanks dat ze al hun baggage moesten meedragen in een rugzak, hadden ze blijkbaar wel een wit overhemd en een das bij zich. | Vasemmalta oikealle: Onno, Tom, Ulla ja Paula Jyväskylässä vuonna 1965. Vaikka poikien piti kantaa kaikki tavaransa repussa, heillä näytti olleen valkoinen paita ja solmio mukana.

ze te komen logeren in Jyväskylä, om 'het Finse leven te leren kennen'. De familie had daar in de buurt ook een zomerhuis aan het Muuratmeer, ongeveer 20 km ten zuiden van Jyväskylä.

Dit bezoek aan de familie in Jyväskylä is al vrij snel gebeurd, omdat Onno en Tom niet verder zijn gekomen dan Oulu. Zij hebben daar het idee om naar de Noordkaap te gaan, laten varen omdat het weer heel slecht was. Maar zou het ook hebben kunnen meespelen dat zij wel heel graag hun nieuwe Finse vriendinnen terug wilden zien? Ze liften dus weer in zuidelijke richting naar Jyväskylä, waar ze met open armen werden ontvangen. Ze zijn daar veel met Ulla en Paula uitgegaan, vooral naar dansgelegenheden,

Onno en Tom op een kampeerterrein in Finland in 1965. | Onno ja Tom leirintäalueella Suomessa vuonna 1965.

vielä ollut ja puhelut Suomeen olivat hyvin kalliita. Sitten Onno ja Tom tarttuivat härkää sarvista ja kysyivät, voivatko tulla taas Korhosille jouluna. He siis kutsuivat itse itsensä kylään, mikä oli aika uskaliasta.

waarvan er in de zomer in Finland veel zijn in de open lucht. Onno en Tom hebben zich daarbij ook nog eens heel professioneel toegelegd op de Finse tango, waarmee ze veel indruk hebben gemaakt.

Na een verblijf van een aantal dagen in Jyväskylä zijn de jongemannen opnieuw liftend naar het noorden getrokken, tot aan Kilpisjärvi bij het drielandpunt in Lapland en van daar terug via Tornio naar Stockholm. Van daar zijn ze weer met een KLM vliegtuig teruggevlogen naar Amsterdam.

De periode 1965-1968

Hierna zijn de jonge geliefden elkaar druk gaan schrijven. Er was nog geen e-mail en een telefoongesprek naar Finland was heel duur. Vervolgens hebben Onno en Tom de stoute schoenen aangetrokken om te vragen of zij met Kerst opnieuw bij de familie Korhonen konden komen logeren. Zij hebben zich dus zelf uitgenodigd,

wat toch wel een gedurfd plan was. Maar blijkbaar was dat geen enkel probleem en zij hadden weer het voordeel dat ze gratis konden vliegen. Wel zat het vliegtuig van Helsinki naar Jyväskylä vol en moesten zij de trein nemen. Zij hadden geen plaatsen gereserveerd en door de kerstdruk moesten ze de hele reis op de grond zitten naast hun bagage. Maar ja, ze moesten er wat voor over hebben om zo snel hun geliefden weer terug te zien! Zij kwamen pas diep in de nacht in Jyväskylä aan. De viering van een Finse Kerst, waarbij ook de grootouders en een tante van Ulla en Paula aanwezig waren, was een fantastische ervaring voor ze. De schrijver van dit stukje kan zich daar wat bij voorstellen. Hij is drie jaar eerder om een zelfde reden naar Finland gereisd om daar Kerstmis te vieren. Maar voor mij was er geen gratis vliegreis geweest. Ik ben met een vrachtauto meegelift naar Stockholm en heb van daar de veerboot naar Turku

koko matka lattialla matkatavaroidensa vieressä. No pitihän heidän kestää vähän hankaluuksia, jotta näkisivät rakkaansa taas nopeasti! He saapuivat Jyväskylään keskellä yötä. Suomalainen joulunvietto, johon myös Ullan ja Paulan isovanhemmat ja täti osallistuivat, oli mahtava kokemus. Tämän jutun kirjoittaja voi hyvin kuvitella sen. Matkustin itse kolme vuotta aikaisemmin samasta syystä Suomeen, viettääkseni siellä joulua. Mutta en saanut ilmaista lentoa. Matkustin rekan mukana Tukholmaan ja sieltä laivalla Turkuun, jossa suomalainen rakkaani odotti minua.

Seuraavana kesänä (vuonna 1966) Jaarsveldin ja Hausmannin perheet kutsuivat Korhosen perheen kahdeksi viikoksi Amsterdamiin. Tuona aikana he kiertelivät autolla miltei koko Hollannin ympäri ja esittelivät maata suomalaisille vierailleen ja kävivät jopa Brysselissä. Vaikka perheiden vanhemmilla olikin kielion-

genomen, waar mijn Finse geliefde mij stond op te wachten.

De volgende zomer (in 1966) hebben de families Jaarsveld en Hausmann de Finse ouders Korhonen en hun dochters uitgenodigd om twee weken bij ze te komen logeren in Amsterdam. In die periode hebben ze vervolgens met de auto ongeveer heel Nederland aan hun Finse gasten laten zien en ook nog een bezoek gebracht aan Brussel. Hoewel er tussen de ouders een taalprobleem was, klikte het bijzonder goed.

Natuurlijk werden het jaar daarop (in de zomer van 1967) de Nederlandse ouders samen met hun zonen voor een verblijf in Finland uitgenodigd en werden ze op hun beurt in Finland getrakteerd op allerlei uitstapjes. Er was onder andere een tochtje bij naar Kuusamo.

In 1968 is het dan uiteindelijk zo ver gekomen, ze hadden ondertussen hun eindexamen gehaald, dat Ulla en Paula het

gelma, he tulivat erittäin hyvin toimeen keskenään.

Tietenkin seuraavana vuonna (kesällä 1967) hollantilaiset vanhemmat poikineen kutsuttiin Suomeen ja heille puolestaan järjestettiin erilaisia retkiä. Yksi niistä tehtiin Kuusamoon.

Vuonna 1968 oltiin lopultakin päästy siihen pisteeseen, että Ulla ja Paula olivat päättäneet lähteä Hollantiin toistaiseksi, ja ehkäpä lopullisesti. He olivat tällä välin suorittaneet ylioppilastutkinnon. Kun he saapuivat Schipholiin, tullivirkailija kysyi, kuinka kauan he aikoivat viipyä maassa. Tytöt vastasivat, etteivät tienneet ja siitä syntyi ongelma. Euroopan unionia ei vielä ollut eikä myöskään Schengenin sopimusta ja he joutuivat jäämään tulliin pitkäksi aikaa. Vasta kun Onnon ja Tomin vanhemmat olivat allekirjoittaneet asiakirjan, jossa he sitoutuivat tyttöjen takajiksi, heidät päästettiin maahan.

besluit hebben genomen om voorlopig, en misschien al een beetje voorgoed, naar Nederland te gaan. Na aankomst op Schiphol vroeg de douane hoe lang ze in Nederland dachten te blijven. Ze antwoordden dat ze dat niet wisten en dat heeft voor veel consternatie gezorgd. Er was nog geen Europese Unie en ook nog geen Schengen akkoord en ze zijn heel lang door de douane vastgehouden. Alleen nadat de ouders van Onno en Tom een document hadden ondertekend, waarin stond dat zij borg zouden staan voor de beide dames, werden ze doorgelaten.

Wat er verder zoal is gebeurd

Ondanks dat ze in het begin nog niet zo goed Nederlands spraken, vonden beide zusters al heel snel werk in Nederland. Ulla kreeg een baan bij de dieetkeuken in het voormalige Juliana ziekenhuis in Amsterdam-West, waar zij uiteindelijk vier jaar heeft gewerkt. Paula heeft eerst ze-

Mitä sitten tapahtui

Vaikka siskokset eivät puhuneetkaan aluksi kovin hyvin hollantia, he löysivät erittäin nopeasti töitä. Ulla sai työpaikan Länsi-Amsterdamissa tuolloin toimineen Juliana-sairaalan keittiöstä, jossa hän työskenteli neljä vuotta. Paula työskenteli ensin seitsemän kuukautta ABN-pankin pääkonttorissa ja sen jälkeen kahdeksan vuotta vuorotellen Finnairilla ja Suomen matkailun edistämiskeskuksesta. Se miten Paula sai työpaikan Finnairilta, tapahtui todella erikoisella tavalla. Kun kesällä 1967 oli tullut selväksi, että siskokset tulisivat Hollantiin seuraavana vuonna, Onnon onnistui päästä puheisiin Finnairin silloisen Benelux-maiden edustajan, herra Groenenbergin kanssa Suomen itsenäisyyspäivän vastaanotolla suurlähettilään residenssissä Haagissa vuonna 1967. Hän tiedusteli edustajalta, olisiko Finnairilla mahdollisesti töitä Paulalle.

V.l.n.r.: Paula, Onno, Tom en Ulla in 1966. | Vasemmalta oikealle: Paula, Onno, Tom ja Ulla vuonna 1966.

Se ei kuitenkaan ollut ongelma ja he saivat jälleen käyttää hyödykseen ilmaista lentomatkaa. Lentokone Helsingistä Jyväskylään oli kuitenkin täynnä ja heidän piti ottaa juna. He eivät olleet varanneet paikkaa ja jouluruuhkan vuoksi heidän piti istua

Het huwelijk van Tom en Ulla in 1970. | Tomin ja Ullan häät vuonna 1970.

ven maanden op het hoofdkantoor van de ABN bank gewerkt en daarna acht jaar afwisselend bij Finnair en het Fins Nationaal Verkeersbureau. De manier waarop Paula een baan heeft gekregen bij Finnair is nogal bijzonder geweest. Toen in de zomer van 1967 duidelijk werd dat de zussen het volgende jaar naar Nederland zouden komen, heeft Onno tijdens de receptie in verband met de Finse Onafhan-

kelijkheidsdag in de residentie van de Finse ambassadeur in Den Haag in 1967, de toenmalige hoofdvertegenwoordiger van Finnair in de Benelux, de heer Groenenberg, kunnen aanschieten, en hem gevraagd of er bij Finnair mogelijkheden waren voor een baan voor Paula. Het bleek dat er in het begin van 1969 extra personeel zou worden aangenomen in verband met een nieuwe lijn van Helsinki, via Schiphol naar New York. En, ongelooflijk maar waar, 14 maanden later, in maart 1969, kreeg Paula een vaste aanstelling bij Finnair.

Uiteindelijk zijn Tom en Ulla in oktober 1970 getrouwd en Onno en Paula in januari 1972. Beide huwelijken vonden plaats in de Engelse kerk op het Begijnhof in Amsterdam en werden gesloten door de toenmalige dominee van de Finse Zee-manskerk in Rotterdam, J. Bäckman. Tijdens het staatsbezoek van president Kekkonen aan Nederland in 1972 is Pau-

lin kautta New Yorkiin. Ja uskomatonta mutta totta, 14 kuukautta myöhenmin, maaliskuussa 1969 Paula sai vakituisen työpaikan Finnairilta.

Tom ja Ulla avioituivat lokakuussa 1970 ja Onno ja Paula tammikuussa 1972. Molemmat vihkiäiset pidettiin englantilaisessa kirkossa Begijnhofissa Amsterdamissa ja vihkmisen suoritti Rotterdamin suomalaisen merimieskerkon silloinen pastori, J. Bäckman.

Presidentti Kekkonen Hollantiin vuonna 1972 tekemän valtiovierailun aikana Paula toimi presidentin tiimin avustajana. Hän muistaa siitä etenkin presidentin kuningatar Julianalle ja prins si Bernhardille antamat lahjat, jotka hänen piti pakata ja että yhtenä lahjana oli suomalainen metsästyskivääri prins si Bernhardille. Työstään Paula sai suomalaisen ansiomerkin.

Huwelijk van Onno en Paula in 1972. | Onnon ja Paulan häät vuonna 1972.

Vuoden 1969 alussa kävi ilmi, että Finnair palkkasi lisää henkilökuntaa, koska avattiin uusi reitti Helsingistä Schipho-

la als assistente aan het team van president Kekkonen toegevoegd. Wat zij zich hier vooral van herinnert is dat zij cadeaus van de president voor koningin Juliana en prins Bernhard moest inpakken en dat daarbij voor prins Bernhard een Fins jachtgeweer was. Voor haar werk kreeg Paula een Finse erepenning.

Tom en Ulla hebben na hun huwelijk lange tijd in het buitenland gewoond. Tom is civiel ingenieur en heeft daar gewerkt voor de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Havenwerken. In de periode 1972-1985 woonden ze achtereenvolgens in Madagaskar, Tanzania, Turkije en Saudi-Arabië. Zij kregen twee kinderen, een dochter en een zoon. In 1985 is Ulla met de kinderen teruggegaan naar Nederland, terwijl Tom nog tot 2002 in Saoedi-Arabië is blijven werken, waarbij hij wel geregeld met verlof naar Nederland kon gaan. Zij zijn in Nederland gaan wonen in het dorp Veen in Noord-Brabant. Tot aan zijn pensi-

Tom ja Ulla asuivat naimisiinmenonsa jälkeen pitkään ulkomailla. Tom on rakennusinsinööri ja oli Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Havenwerken -yhtiön palveluksessa. Vuosina 1972-1985 he asuivat Madagaskarilla, Tansaniassa, Turkissa ja Saudi-Arabiassa. He saivat kaksi lasta, tytön ja pojan. Vuonna 1985 Ulla palasi lasten kanssa Hollantiin ja Tom jäi vuoteen 2002 asti Saudi-Arabiaan, josta hän kuitenkin pääsi usein lomalle Hollantiin. He asettuivat Hollannissa asumaan Veen-nimiseen kylään Pohjois-Brabantissa. Eläkkeelle jäämiseen asti Tom oli Hollannissa vielä Volker Wesselsin palveluksessa ja oli muun muassa mukana Amsterdamin Noord-Zuidlijn-metron rakentamisessa.

Onno työskenteli asepalveluksensa jälkeen vuoteen 1980 asti teknisen kauppayhtiön palveluksessa ja muutti Paulan kanssa Spierdijkien kylään Noord-

Receptie in Den Haag voor de Finse kolonie in Nederland ter gelegenheid van het staatsbezoek van president Kekkonen in 1972. Paula staat rechts op de foto met haar rug naar president Kekkonen (haar gezicht is half zichtbaar). Tegenover president Kekkonen staat de toenmalige Finse ambassadeur in Nederland, Paul Gustafson. | Vastaanotto Alankomaiden suomalaisille Haagissa presidentti Kekkonen valtiovierailun kunniaksi vuonna 1972. Paula on kuvassa oikealla, selkää presidentti Kekkonen päin (hänen kasvonsa näkyvät puoliksi). Vastapäätä presidenttiä on silloinen Suomen-Alankomaiden suurlähettiläs Paul Gustafson.

Finse erepenning die Paula kreeg voor haar werk tijdens het staatsbezoek van president Kekkonen aan Nederland in 1972. | Suomalainen ansiomerkki, jonka Paula sai presidentti Kekkonen vuonna 1972 Hollantiin tekemän valtiovierailun aikana tekemästään työstä.

Hollandin provinssiin, jossa heidän poikansa ja tyttärensä syntyivät. Vuonna 1980 perhe muutti Oldenzaaliin, jossa Onno meni veljensä vakuutusyhtiön palvelukseen. Perhe palasi vuonna 1988 takaisin Noord-Hollandin provinssiin, jos-

Paula en Ulla tijdens het feest in de Koepelkerk in Amsterdam op 9 december 2017 ter gelegenheid van de 100ste Finse Onafhankelijkheidsdag, | Paula ja Ulla Koepelkerk-kirkossa Amsterdmissa 9.12.2017 Suomi 100 vuotta -juhlassa.

oen heeft Tom in Nederland nog voor de firma Volker Wessels gewerkt en was onder andere betrokken bij de aanleg van de Noord-Zuidlijn in Amsterdam. Onno heeft na zijn militaire dienst, tot 1980 bij een technische handelsfirma gewerkt en is samen met Paula in het dorp Spierdijk in Noord-Holland gaan wonen, waar hun zoon en dochter zijn geboren.

48

V.l.n.r.: Onno, Paula, Tom en Ulla op 13 maart 2018 in de achtertuin in Oldenzaal. | Vasemmalta oikealle: Onno, Paula, Tom ja Ulla 13.3.2018 pihalla Oldenzaalissa.

In 1980 is de familie naar Oldenzaal verhuisd, waar Onno is gaan werken bij de verzekeringsfirma van zijn broer. Vervolgens is de familie in 1988 weer teruggegaan naar Noord-Holland, waar Onno opnieuw terecht kon bij zijn oude werkgever. In de periode 1988-1993 hebben ze eerst in Zaandam gewoond en later in Hoorn. In 1993 zijn ze teruggegaan naar Oldenzaal, waar Onno, tot aan zijn pensioen, weer bij de verzekeringsfirma is gaan werken.

Vereniging Nederland-Finland

De echtparen komen niet meer zo vaak in Finland sinds de ouders van Ulla en Paula zijn overleden. Maar een paar jaar geleden zijn ze wel weer lid geworden van de Vereniging Nederland-Finland. Lang geleden waren ze ook al lid. Ik moest vooral schrijven dat ze met veel plezier Aviis lezen.

Arnold Pieterse

sa Onno pääsi vanhan työnantajansa palvelukseen. Vuosina 1988-1993 he asuivat ensin Zaandamissa ja sitten Hoornissa. Vuonna 1993 he palasivat Oldenzaaliin, jossa Onno työskenteli taas veljensä vakuutusyhtiössä eläkeikään asti.

Alankomaat-Suomi-yhdistys

Ullan ja Paulan vanhempien kuoltua avioparit eivät enää käy kovin usein Suomessa. Pari vuotta sitten he kuitenkin liittyivät Alankomaat-Suomi Yhdistykseen uudestaan. He olivat olleet jäseniä kauan sitten. Minua pyydettiin erityisesti mainitsemaan, että he lukevat Aviisia erittäin mielellään.

Arnold Pieterse

Käännös: Mia Uusitalo

Kappen

Vorig jaar zomer besloten we dat het maar moest gebeuren en dat er een aantal bomen op ons stukje grond in Finland moesten verdwijnen. Het kapadvies hadden we al veel eerder gekregen van onze bevriende boer die dit soort klussen wel vaker voor ons had gedaan.

Het is noodzakelijk om bomen gezond te houden door ze meer ruimte te geven. De Finnen weten alles van hout, het is een nationaal product van kapitaal in grond en brandstof, dus volgen we graag hun advies.

Het kapgebied is achter ons huis en moeilijk te bewerken dus hebben we dat tot het laatste bewaard. De bomen groeien daar tegen elkaar aan en het is er donker en nat, ideaal voor muggen en die zien of horen we liever niet.

Dichte bossen geven half gevulde bomen en matig tot slecht hout omdat ze te weinig licht krijgen. Om een gezond uitziend bos(je) te krijgen volgden we dus de raad van de boer op, kappen die handel, maar wel met mate.

De kunst is om te kappen met de juiste verhouding. Een mix van berken en den- nen die ervoor moeten zorgen dat de grond het water goed kan afvoeren en dat de wind de bomen goed kan drogen. Het betekent ook dat mug daar wegblijft en een andere prikplek zoekt. Het bos wordt te droog voor ze en er staat te veel wind voor ze om stuurbaar een lichaamsdeel aan te prikken.

Zo kregen we twee lokale experts op leeftijd op bezoek die met een ijsmuts over de oren en een peinzend gezicht onze bomen

Puunkaato

Viime kesänä päätimme että tontillamme oleva metsikkö piti lopultakin harventaa. Olimme jo aikaisemmin saaneet kaaton- euvon maanviljelijä-ystävältämme, joka oli jo useamman kerran auttanut meitä tämän tapaisten tehtävien kanssa. Puitten terveyden kannalta on tärkeää, että niillä on riittävästi tilaa. Suomalaiset tietävät kaiken puusta; se on raaka- ja polttoaineen kansallisuote, joten noudattamme mielellämme heidän neuvojaan. Kaadettava alue on talomme takana. Maasto on vaikeakulkuista joten jätimme sen kunnostamisen viimeiseksi. Puut kasvoivat toisiaan vasten, joten siellä oli jatkuvasti pimeää ja märkää, loistavat olosuhteet sääskille, joita emme mieluummin näe emmekä kuule.

Tiheässä metsässä puut eivät kasva tuuheiksi ja puun laatu on joko kohtalaista tai huonoa koska ne eivät saa tarpeeksi auringonvaloa. Metsiköstämme piti tulla terveen näköinen, siis päätimme noudattaa maanviljelijän neuvoa: moottorisaha laulamaan, mutta järjen kanssa. Tärkeää on kaataa puut oikeassa suhteessa: sekoitus koivuja ja havupuita mitkä huolehtivat siitä että maaperä ei pääse liian kosteaksi ja että tuuli pääsee hyvin kuivaamaan puut. Ja siitä seuraa, että sääsketkin etsivät paremmat pistospaikat. Metsä on niille liian kuiva ja tuuli estää niitä pistelemästä haluttuun maaliin.

Ja niin tuli meille kaksi paikallista, jo ikääntynyttä eksperttiä, jotka karvalakki korvilla miettelään ilmein tutkikselivat

Column

Willem Mulder

49

Kolumni

meidän metsikköme puita. Päivänselvää oli, että heillä oli vuosikausien kokemus metsänparannuksessa. He neuvottelivat vilkkaasti keskenään ja katsoivat vuorotellen ylös ja alas. Puut kasvavat nimittäin mäenrinteessä, joten se voi vaikeuttaa asiaa. Sahaaminen ei tietenkään ole ongelma, mutta kaadetut puut täytyy vielä kuljettaa pois metsiköstä. Tiedän omasta kokemuksestani, ettei se ole helppoa. Kahden pienehkön puun kaato ja polttopuiksi sahaaminen oli kolmen päivän työ. Tasaaisessa maastossa on suhteellisen helppo sahata puu ja kaataa se halutulle suunnalle, rinteessä puu kaatuu vain yhteen suuntaan: alaspäin. Eikä sitten ole kiva homma sahata puu samalla rinteellä sopiviksi ja kannettaviksi haloiksi. Tämän metsikön harvennus veisi minulta vähintään vuoden; homman jälkeen olisi vielä epävarmaa onko minulla kaikki raajat vielä tallella ja kunnossa. Mielestämme pa-

rempi ratkaisu oli antaa asiantuntijoiden hoitaa tämä homma.

Herrojen puuninvestointi jatkui ja joka kaadettavan puun kohdalla he mainitsivat hinnan. Onneksi oli suomalainen naapurimmekin paikalla ja hän neuvotteli hinnoista. Hinta riippui puun pituudesta, ympäryysmitasta, kasvupaikasta ja lajista. Miehet tutkivat joka puun erikseen, koputtelivat puun kaarnaa, potkivat runkoa vasten ja määrittivät siten mihin luokkaan kyseessäoleva puu kuuluu. Puu käsitellään eri tuotteiksi: vaneriksi, lankuiksi, palkeiksi, paperimassaksi ja levyiksi. Jopa oksatkin käytetään hyödyksi lämpökeskuksen polttouuneissa.

Tässä neuvo tulen sytytykseen: koivun tuohi on kaikkein paras sytytysmateriaali, älä siis heitä tuohta milloinkaan pois. Unohda kaikki kemialliset sytytysaineet, käytä tuohta. Irroita tuohi rungosta märkänä ja anna kuivua. Aseta kuivat tuohen-

inspecteerden. Je zag aan hun blik dat ze dit al vele jaren deden en routineus liepen ze langs de bomen. Ze hadden druk overleg en keken beurtelings omhoog en naar beneden. De bomen staan namelijk ook tegen een berghelling aan en dat kan best lastig zijn. Omzagen is uiteraard geen probleem maar ze moeten ook nog op transport. Ik weet uit ervaring dat het niet makkelijk is want ik ben op die helling drie dagen bezig geweest om twee boompjes met een kettingzaag te elimineren en te verwerken tot brandhout. Op vlakke grond kan je redelijk accuraat zagen en richten waar een omgezaagde boom valt, op een helling gaat hij slechts één kant op, en dat is naar beneden de helling af. Dan moet je op dezelfde helling de stam in werkbare en draagbare stukken zagen, dat valt niet mee kan ik zeggen. Over de hele klus zou ik minstens een jaar doen en waarschijnlijk erna ook wat lichaamsdelen missen. Uitbesteding leek ons een betere oplossing.

De keuring door de heren ging gestaag door en er werden prijzen genoemd bij elke boom. Gelukkig was onze Finse buurman erbij en die ging de onderhandeling aan over de prijs. De prijzen werden bepaald door de lengte, omvang, plek en soort van de boom. Er schijnt voor elke boom een aparte productielijn klaar te liggen. Ze beoordeelden de eigenschappen van elke boom afzonderlijk en de heren klopten op basten en schopten tegen de stammen om te keuren in welke categorie hij zou vallen. Er zijn bomen voor fineer, planken, balken, pulp of plaatmateriaal. Zelfs de takken krijgen een bestemming in de verbrandingsoven van een warmtecentrale.

Hierbij een tip voor mensen die graag een vuurtje stoken. De Berkenbast (schors) is de ultieme vuurmaker dus gooi die niet weg. Vergeet elk aanmaakblokje (chemisch) en gebruik de berkenschors als basis voor elk vuur. Strip de schors als het

nat is van de stam en laat het drogen. Leg een droge krul onder een brandstapel en je hebt een perfecte aanjager voor je vuur, gegarandeerd.

Er wordt dus niets weggegooid, alles wordt (her)gebruikt. Er is zelfs een wet in Finland dat je voor elke boom die je omzaagt een andere moet planten. De regels zijn bij het uitdunnen van een bos(je) wat soepeler zoals hier bij ons huis.

We lopen mee en kijken geamuseerd naar het spel van prijs en aanbod. We hadden de indruk dat de heren best tevreden waren met het aanbod, er staan op onze grond namelijk best wat lange en dikke bomen. Sommigen zijn meer dan honderd jaar oud waar de heren met respect omheen liepen. Deze bomen, onze pensionado's, zouden meer ruimte en licht krijgen zodat ze nog vele jaren het gezicht kunnen bepalen van ons mooie plekje. Op het stukje grond tussen ons huis en dat van de burens moesten we zelf de bo-

men merken die weg moesten voor een gezonde groei. Met de spuitbus in onze hand is elke boom teveel die weg moet. Het zal echter wel meevallen, het is de tweede keer dat we dit doen en na afloop zagen we het bijna niet.

Het kappen gaat gebeuren als we er niet zijn maar we nemen vol vertrouwen afscheid van de heren en wensen ze alvast een Prettige Kerst en een mooi Nieuwjaar.

In dat nieuwe jaar reden we in de sneeuw vanaf de boot naar ons huisje en de vers gevallen sneeuw maakt van ons gewone zandpad een sprookjesweg met flonkerende sneeuwparels aan de bomen. We rijden heel rustig naar het huis en kijken ademloos naar de pracht om ons heen. De lucht is helderblauw en de sneeuw kraakhelder en we genieten van de prachtige natuur om ons heen.

We parkeren de auto op zijn plek naast de schuur.

palaset puukasan alle ja sytytä palamaan. Takuulla onnistuu.

Mitään ei siis heitetä menemään, kaikki hyödynnetään. Suomessa on jopa laki, minkä mukaan joka kaadettavan puun sijalle on istutettava toinen puu. Metsänharvennukselle on omat, vähemmän tiukat säännöt, mitkä koskevat siis meidänkin metsikköä.

Kävelemme miesten mukana ja kuuntelemme huvittuneena vilkasta keskustelua hinnasta ja tarjouksesta. Meistä tuntui, että herrat olivat tyytyväisiä tarjouksesta, tontillamme kasvaa nimittäin hyvänpuituisia ja paksuja puita. Jotkut näistä ovat jo yli satavuotiaita ja herrat tutkiskelivat niitä kunnioituksella. Nämä puut, meidän eläkeläisemme, saivat enemmän tilaa ja valoa, joten ne kaunistaisivat vielä vuosikaudet tonttiamme.

Naapurimme ja meidän tonttimme välillä kasvavista puista meidän täytyi itse mer-

kitä mitkä puut pitäisi kaataa, niin että jäljelle jääneet kasvaisivat hyvin. Aerosolipullo kädessä tuntuu että joka puu, mikä pitäisi poistaa, on yksi liikaa. Mutta tämä on jo toinen kerta kun harvennamme tältä alueelta puita ja viime kerralla emme jälkeinpäin juuri huomanneetkaan eroa.

Emme ole paikan päällä kun puut kaadetaan, mutta luotamme täysin siihen, että kaikki menee niin kuin pitääkin ja hyvästelemme herrat toivottaen heille mukavia joulupäiviä ja onnellista uutta vuotta.

Uuden vuoden puolella ajamme laivalta mökillämme ja vastasatanut lumi muuttaa tavallisen hiekkatien sateiseksi kujaksi. Tien varrella olevissa puissa kiemurtelevat lumikristallit. Ajamme hitaasti mökillämme ja katselemme henkeäsalpaavaa kauneutta ympärillämme. Taivas on kirkkaansininen ja lumi vitivalkoinen;

We vragen ons af of er wel gekapt is want we zien in eerste instantie niets bijzonders. Dat komt ook door de verse sneeuw die alles bedekt, ook de nog aanwezige losse takken.

Dan komt de zon tevoorschijn en schijnt fel tussen de bomen op de berghelling door. Zo vroeg op de dag hebben wij hem daar nog nooit gezien. Op de plek waar eerst een donkere en duistere helling was zien we dat er een stukje nieuw bos is geboren met oude bomen. Ruim tweehonderd bomen weghalen en op zo'n manier dat het lijkt alsof er een nieuw bos is aangelegd is vakwerk, we kunnen het niet anders zeggen. Er liggen ook nog wat extra stammen naast de schuur, een paar mooie rechte maar ook enkele kromme voor brandhout. De oude ervaren mannen hebben met alles rekening gehouden.

Ik loop naar de stammen naast de schuur en zie de toekomstige salon- en eettafel al

liggen. Dat lijkt me een mooi klusje voor in de zomer.

Het hout van het huis zelf komt ook uit de buurt en heeft toen ook een tweede leven gekregen. In gedachten laat ik de kettingsaag al door de stammen zagen.

"Je eigen huis is tenslotte hout waard".

Willem Mulder

nautimme mahtavasta luonnosta ympärillämme.

Parkkeeramme auton paikalleen ulkorakennuksen viereen.

Ilmestellenme onko puita kaadettu ollenkaan, koska emme ensi silmäyksellä näe mitään tavallisesta poikkeavaa. Syynä on ehkä juuri satanut lumi, mikä peittää kaiken, myös maassa olevat irtonaiset oksat. Sitten aurinko nousee ja paistaa kirkkaasti mäenrinteessä olevien puiden lomasta. Näin aikaisin aamulla emme ole koskaan nähneet aurinkoa. Siinä missä aikaisemmin oli pimeä mäenrinne, näemme että uusi metsikkö on syntynyt missä kasvaa vanhoja puita. Emme voi sanoa muuta, että tämä vasta on ammattilaisen työtä: kaataa yli kaksisataa puuta niin että näyttää siltä että uusi metsikkö olisi istutettu. Ulkorakennuksen viereen on vielä jätetty muutama suora runko ja myös pari vähemmän suoraa polttopuiksi. Vanhat,

kokeneet miehet ovat pitäneet huolta kaikesta.

Kävelen katselemaan ulkorakennuksen vieressä olevia puunrunkoja ja näen jo tulevan pikkupöydän ja ruokailupöydän. Mukava homma tulevalle kesälle. Mökkimme on rakennettu paikallisesta puusta ja on siten saanut toisen elämän tässä muodossa. Ajatuksissani kuulen jo moottorisahan äänen. "Oma koti vihreän kullan kallis".

Willem Mulder

Käännös: Irja Lammers

De vertalers van Mika Waltari

Vertalers van literatuur krijgen doorgaans weinig aandacht. Eens per jaar wordt de Martinus Nijhoff-prijs uitgereikt aan een vertaler die een boek uitstekend in het Nederlands heeft vertaald, maar de meeste vertalers blijven buiten de publiciteit. Ik heb geprobeerd wat informatie te verzamelen over degenen die Finse literatuur in het Nederlands hebben vertaald. Dit is het derde artikel.

Gerard
Rijerse

In het eerste belichtte ik Dien Logeman van der Willigen, in het tweede de vertalers die tijdens en vlak voor de Tweede Wereldoorlog actief waren en in dit artikel de vertalers van globaal de jaren '40 en '50. Over een aantal van hen heb ik weinig informatie gevonden. Dus als er lezers zijn die meer over een bepaalde vertaler weten, houd ik me aanbevolen. Centraal in dit artikel staan de vertalers

van boeken van Mika Waltari en in het bijzonder één daarvan, Rauni Broersma-Luomajoki.

Mika Waltari (1908-1979) heeft veel boeken geschreven. Hij schreef veel, romans, dichtbundels, detectives, maar hij werd vooral bekend door zijn historische romans. Hij is de Finse auteur die veruit het meest in het Nederlands is vertaald. Maar liefst 12 boeken van zijn hand zijn vertaald! De meeste ervan zijn historische romans. Het bekendste daarvan is *Sinuhe de Egyptenaar*.

Maar wie waren de vertalers? Uit het onderstaande overzicht (tabel 1) is af te lezen, dat de eerste vier boeken tijdens de Tweede Wereldoorlog verschenen. Dat wekt geen verwondering, want Finland was in die oorlog tot 1944 een bondge-

Mika Waltari (door Essi Renvall, Mika Waltari-huis) | Mika Waltari (Essi Renvall, Mika Waltarin koti)

54

Mika Waltarin kääntäjät

Kirjallisuuden kääntäjät saavat hyvin vähän huomiota. Kerran vuodessa jaetaan Martinus Nijhoff-palkinto parhaalle hollanninkielelle kääntäneelle kääntäjälle, mutta useimmat kääntäjät jäävät varjoon julkisuudelta. Olen koittanut kerätä tietoa kääntäjistä, jotka ovat kääntäneet kirjallisuutta suomesta hollanninkielelle. Tämä on kolmas artikkelini aiheesta.

Ensimmäisessä artikkelissani käsittelin Dien Logeman van der Willigeniä, toisessa artikkelissani keskityin kääntäjiin jotka olivat aktiivisia ennen ensimmäistä maailmansotaa, ja tässä kolmannessa artikkelissani kerron 40- ja 50-lukujen kääntäjistä. Osasta en löytänyt paljoakaan tietoa, joten jos lukijoissa on henkilöitä jotka tietävät enemmän näistä kääntäjistä, ottakaa

minuun yhteyttä! Tämän artikkelin keskiössä ovat Mika Waltaria kääntäneet kääntäjät, eritoten Rauni Broersma-Luomajoki.

Mika Waltari (1908-1979) kirjoitti useita teoksia. Hän kirjoitti paljon: romaaneja, runokokoelmia, dekkareita, mutta hänet tunnetaan eritoten historiallisista romaaneistaan. Hänen kirjojaan on käännetty selvästi eniten suomesta hollanniksi. Jopa 12 hänen kirjoittamaansa kirjaa on käännetty hollanniksi! Useimmat näistä ovat historiallisia romaaneja. Tunnetuin niistä on *Sinuhe egyptiläinen*.

Mutta kuka käänsi nämä kirjat? Alla olevasta taulukosta käy ilmi, että ensimmäiset neljä kirjaa ilmestyivät toisen maailmansodan aikaan (taulukko 1). Se ei

55

In de ban van de Sultan Verdwaald op duizend wegen De zwarte engel Toerms, de onsterfelijke Marcus, de Romein De Romein

Finse titel suomenkielinen nimi	jaar vuosi	Nederlandse titel hollanninkielinen nimi	vertaling käännös	vertaler kääntäjä
Vieras mies tuli taloon	1937	Een vreemdeling komt op de hoeve	1942	Molanus-Stamperius, M. J.
Kuka murhasi rouva Skrofin	1939	Wie vermoordde mevrouw Kroll?	1940	Ross-Regeur, Nettie
Antero ei enää palaa	1940	Antero	1943	Woude, Johan van der
Karin Maununtytär	1942	De gekooide vogel	1943	Fick-Lugten, W.A.
Sinuhe, Egyptiläinen	1945	Sinuhe, de Egyptenaar	1951	Fick-Lugten, W.A.
Mikael Karvajalka	1948	De avonturier	1952	Broersma-Luomajoki, R.K.; Broersma, Sj
Mikael Hakim	1949	In de ban van de Sultan	1951	Fick-Lugten, W.A.
Neljä Päivänlaskua	1949	Verdwaald op duizend wegen	1955	Fick-Lugten, W.A.
Johannes Angelos	1952	De zwarte engel	1954	Fick-Lugten, W.A.
Turms, kuolematon	1955	Toerms, de onsterfelijke	1956	Fick-Lugten, W.A.
Valtakunnan Salaisuus	1959	Marcus, de Romein	1964	Broersma-Luomajoki, R.K.; Broersma, Sj
Ihmiskunnan viholliset	1964	De Romein	1967	Koning, Dolf

Tabel 1. Vertalingen van werken van Mika Waltari | Taulukko 1. Mika Waltarin teosten käännökset

noot van Duitsland in de oorlog tegen de Sovjet-Unie.

Van de bovengenoemde vertalers zijn **Nettie Ross Regeur** (Simonetta Jelizina Ross-Regeur) en mw. **M.J. Molanus-Stam-**

perius (1888-1954) in een vorig artikel (Aviisi 2018-2) aan de orde gekomen.

Mw. **W.A. Fick-Lugten** vertaalde zes boeken uit de Finse literatuur, alle van Mika Waltari maar over haar heb ik niet meer

herätä ihmetystä, sillä Suomi oli tuohon aikaan vuoteen 1944 saakka Saksan liittolainen sodassa Neuvostoliittoa vastaan.

Edellämainituista kääntäjistä **Nettie Ross Regeur** (Simonetta Jelizina Ross-Regeur) sekä **M.J. Molanus-Stamperius** (1888-1954) on mainittu aikaisemmassa artikkelissani (Aviisi 2018-2).

W.A. Fick-Lugten käänsi kuusi suomenkielistä teosta, kaikki Mika Waltaria, mutta hänestä en valitettavasti onnistunut löytämään enempää tietoa. Maarten Tengbergen kyseli kirjassaan *Fins-Nederlandse Relaties* (Suomalais-Alankomaalaiset suhteet), oliko Fick-Lugten kääntänyt Waltarin kuuluisimman teoksen, *Sinuhen*, suomenkiellestä vai ruotsinkielestä. Hänen johtopäätöksensä oli joka tapauksessa, että Fick-Lugtenin käännökset olivat melko hyviä. Fick-Lugtenin käännöksissä lukee

‘valtuutettu käännös’. En kuitenkaan saanut selville kuka käännökset oli tilannut.

Johan van der Woude (1906-1979) oli proosakirjailija, esseisti, historioitsija, kääntäjä ja runoilija. Hän oli juontaja ja tv-ohjaaja Berend Boudewijnin isä. Saman niminen kääntäjä (ja ehkä kyseessä olikin sama henkilö, minulla ei ole tästä kuitenkaan varmuutta) käänsi yhden Waltarin teoksen: *Antero ei enää palaa*. Kirja kertoi Suomen ja Venäjän välisestä 1939-1949 soditusta talvisodasta.

Van der Wouden elämästä löytämistäni tiedoista ei käy ilmi osasiko hän suomea. En myöskään ole varma onko kyseessä sama Johan van der Woude, joka kieltäytyi liittymästä Kulturkammerin, ja joka joutui piiloutumaan natseilta vuonna 1943. *Anteron* kääntäjästä tiedän siis vain nimen. Vielä on paljon kaiveltavaa jäljellä.

Sitten onkin vuorossa **Rauni Luomajoki** (1911-1984). Hän oli mukana kääntämäs-

gegevens kunnen vinden. Maarten Tengbergen vroeg zich in het boek *Fins-Nederlandse Relaties* af, of Fick-Lugten het bekendste boek van Waltari, *Sinuhe, de Egyptenaar* uit het Fins vertaalde of uit het Zweeds. Zijn conclusie was in elk geval dat haar vertalingen redelijk goed waren. In de vertalingen van Fick-Lugten staat ‘Geautoriseerde Vertaling’. Ik heb niet kunnen nagaan hoe die vertalingen tot stand gekomen zijn.

Een **Johan van der Woude** (1906-1979) was prozaschrijver, essayist, historicus, vertaler en dichter. Hij was de vader van Berend Boudewijn, programmamaker en tv-regisseur. Een vertaler met dezelfde naam, (en misschien wel dezelfde, daar ben ik niet achter gekomen) vertaalde één boek van Waltari: *Antero*. Een boek over de Winteroorlog die Finland in 1939-1940 uitvocht met de Sovjet-Unie.

Uit de gegevens die ik over het leven van Van der Woude vond, kan ik niet afleiden

Johan van der Woude

sä yhteensä yhtätoista kirjaa suomesta hollanniksi. Niistä kaksi oli Mika Waltarin teoksia. Rauni Broersma Luomajoki on kääntänyt toiseksi eniten kirjoja suomesta hollanniksi. Eniten (37 kirjaa) on kääntänyt Annemarie Raas. Marja-Leena Hel-

of hij de Finse taal beheerste. En ook niet of het dezelfde Johan van der Woude is die weigerde zich aan te sluiten bij de Kulturkammer en zelfs moest onderduiken in 1943. Van de vertaler van *Antero* ken ik dus alleen de naam. Er valt dus nog het een en ander uit te diepen.

Dan komen we bij **Rauni Luomajoki** (1911-1984). Zij was betrokken bij in totaal elf vertalingen uit het Fins, waarvan twee van Mika Waltari. Rauni Broersma Luomajoki heeft na Annemarie Raas met 36 vertalingen de meeste Nederlandse vertalingen uit het Fins op haar naam staan. Marja-Leena Hellings staat ook op elf. Sophie Kuiper vertaalde 15 boeken uit het Fins, maar daar zijn ook enkele kinderboeken bij. En die heb ik in de telling niet meegenomen. Ik ken ze ook niet allemaal. Over Rauni Broersma-Luomajoki is een verhandeling geschreven door Inge Rimmels:

lings on myös kääntänyt yksitoista kirjaa. Sophie Kuiper käänsi 15 kirjaa suomesta hollanninkielelle, mutta mukana on myös lastenkirjoja. Niitä en ole ottanut huomioon, sillä en tunne niitä kaikkia.

Inge Rimmels on tehnyt tutkielman Rauni Broersma-Luomajoesta:

Rauni Broersma-Luomajoki. Analyse van haar vertalingen uit het Fins naar het Nederlands. (Rauni Broersma-Luomajoki. Analyysi hänen käännöksistään suomenkiellestä hollanninkielelle.) Inge Rimmels kirjoitti: Rauni Kaarina Luomajoki syntyi Helsingissä vuonna 1911. Hän varttui Kiskossa, Hämeenlinnan kupeessa. Saatuaan rankan kotikasvatuksen, päätti Luomajoki lähteä Helsinkiin opiskelemaan filosofiaa. Kiinnostuksen ja kunnianhimon johdosta hän valmistui tohtoriksi, ja alkoi työskennellä englanninkielen opettajana. Talvisodan aikana, vuosina 1939 ja 1940, hän työskenteli evakkotoimistossa. Tuolloin hän tapa-

Rauni Broersma-Luomajoki

si alankomaalaisen sotakirjeenvaihtajan Sjoerd Broersman. He avioituivat vuonna 1941 ja lähtivät Alankomaihin vuonna 1942 viimeisellä Helsingistä Alankomaihin matkaavalla laivalla. Rauni oppi nopeasti hollannin kielen. Sodan jälkeen aviopari ryhtyi kääntäjäpariksi. Rauni Broersma-Luomajoki oli perheen pääelättäjä. Broersma-Luomajoki työskenteli käännöstyön lisäksi tulkkina tuomioistuimessa, ja hoiti vientivirastoa Alankomaiden ja Suomen välillä. 1960-luvulla hän oli Suomalais-Alankomaalaisen Yhdistyksen hallituksen aktiivinen jäsen. Fil. Toht. R.K. Broersma-Luomajoki kuoli 73-vuotiaana vuonna 1984.

Ensimmäiset kirjat hän käänsi Johan van Hulzen-nimisen kirjailijan kanssa. Seuraavat kirjat hän käänsi miehensä kanssa. Sjoerd Broersma hallitsi journalistina hollanninkielen erinomaisesti, joten heistä tuli hyvä kääntäjäpari. He käänsivät yh-

Rauni Broersma-Luomajoki. Analyse van haar vertalingen uit het Fins naar het Nederlands. Inge Remmelts schrijft daarin: Rauni Kaarina Luomajoki werd in 1911 geboren te Helsinki. Ze groeide op in het plaatsje Kisko, vlakbij Hämeenlinna. Na een harde opvoeding besloot Luomajoki in Helsinki filologie te gaan studeren. Gedreven door interesse en ambitie promoveerde ze en werd ze docente Engels. Ze werkte in de Winteroorlog van 1939 en 1940 op een evacuatiebureau toen ze de Nederlandse oorlogscorrespondent Sjoerd Broersma ontmoette. Ze trouwden in 1941 en vertrokken in 1942 met de laatste boot uit Helsinki naar Nederland. Zij leerde snel Nederlands. Na de oorlog ging het echtpaar aan de slag als vertaalduo, met Rauni Broersma-Luomajoki als hoofdkostwinner van het gezin. Naast haar vertaalwerk was Broersma-Luomajoki werkzaam als tolk bij de rechtbank en beheerde ze een exportagentschap tus-

dessä seitsemän romania suomenkielestä hollanninkielelle. He kirjoittivat lisäksi suomalaisen kirjallisuuden katsauksen hollantilaiselle yleisölle, *Domeinen der Finse literatuur* (Suomalaisen kirjallisuuden aloja), sekä yleiskatsauksen Suomesta: *Finland. Voorpost van het noorden* (Suomi, Pohjolan etuvartio). Näin he esittelivät tuntematonta Suomea suurelle yleisölle. Saman idean pohjalta he kirjoittivat Suomea ja (suurimmilta osin) myös Viroa käsittelevät osiot *Oosthoeks Encyclopedie-tietosanakirjaan*.

Rauni Broersma-Luomajoki käänsi vuonna 1957 myös yhden teoksen Jan van Dijkin kanssa, joka oli tuolloin Nieuwe Baarnse schoolin rehtori. Käännettävä teos oli Frans Emil Sillanpään *Hiltu ja Ragnar* (Hilde en Ragnar) vuodelta 1923. Ymmärtääkseni käännösvalinnat tehtiin aina kustantajan toimesta.

sen Nederland en Finland. Ook was ze in de jaren '60 actief als bestuurslid betrokken bij de Finsch-Nederlandsche Vereniging. Dr. Fil. R.K. Broersma-Luomajoki overleed in 1984 op 73-jarige leeftijd.

De eerste boeken vertaalde ze met schrijver Johan van Hulzen. De volgende boeken vertaalde ze met haar man. Omdat hij als journalist een uitstekende beheersing van het Nederlands had, vulden ze elkaar goed aan. Samen vertaalden ze zeven romans uit het Fins naar het Nederlands. Ook schreven zij een introductie van de Finse literatuur voor het Nederlandse publiek, *Domeinen der Finse literatuur*, en een introductie van Finland in het algemeen: *Finland. Voorpost van het noorden*. Daarmee introduceerden zij het onbekende Finland voor een groter publiek. Vanuit hetzelfde idee verzorgden ze samen ook de rubrieken Finland en (grotendeels) Estland in *Oosthoeks encyclopedie*.

Tot slot vertaalde Rauni Broersma-Luomajoki in 1957 ook één werk samen met Jan van Dijk, het toenmalige hoofd van de Nieuwe Baarnse school. Dit werk betrof een vertaling van Frans Eemil Sillanpää's *Hiltu ja Ragnar* uit 1923 (*Hilde en Ragnar*). De keuze voor het te vertalen boek ging, voor zover mij bekend, altijd uit van de uitgeverij.

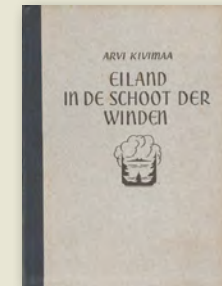
Bij het vertalen zaten Rauni Broersma-Luomajoki en de medevertaler (in de meeste gevallen dus haar man) naast elkaar achter een typemachine. De drie medevertalers beheersten het Fins niet (Johan van Hulzen, Jan van Dijk) tot matig (Sjoerd Broersma). Om die reden werd elke zin eerst hardop door Rauni Broersma-Luomajoki vertaald en vervolgens werd er overlegd welke precieze vertaling het beste paste. Rauni Broersma-Luomajoki beheerste de Nederlandse taal niet voldoende om zonder een medevertaler

Yrjö Soini, Dominee Jaakkola heeft pech

Yrjö Soini, In Adams kostuum

Arvi Kivimaa, Eiland in de schoot der winden

Yrjö Kokko, Illusia op aarde

Santeri Ivalo, De wraak van Juho Vesainen

Frans Eemil Sillanpää, Hilde en Ragnar

Väinö Linna, De onbekende soldaat (1)

Väinö Linna, De onbekende soldaat (2)

auteur Kirjailija	Finse titel suomenkielinen nimi	jaar vuosi	Nederlandse titel hollanninkielinen nimi	vertaling käännös	vertaald i.s.m. käännetty yhteistyössä kanssa
Soini, Yrjö	Rovastin häämatkat	1931	Dominee Jaakkola heeft pech	1946	Hulzen, J. van
Soini, Yrjö	Aatamin puvussa	1928	In adamskostuum	1948	Hulzen, J. van
Rislakki, E.	Kuuden elämän saari	1944	Zes mensen op een eiland	1948	Hulzen, J. van
Kivimaa, Arvi	Saari tuulten sylissä	1938	Eiland in de schoot der winden	1948	Hulzen, J. van
Kokko, Yrjö	Pessi ja Illusia satu	1944	Illusia op aarde	1949	Broersma, Sj.
Waltari, Mika	Mikael Karvajalka	1948	De avonturier	1952	Broersma, Sj.
Linna, Väinö	Tuntematon sotilas	1954	De onbekende soldaat	1955	Broersma, Sj.
Ivalo, Santeri	Juho Vesainen	1894	De wraak van Juho Vesainen	1957	Broersma, Sj.
Sillanpää, F.E.	Hiltu ja Ragnar	1923	Hilde en Ragnar	1957	Dijk, J. van
Linna, Väinö	Tuntematon sotilas	1954	De onbekende soldaat	2011	Raas, Annemarie

Tabel 2. Vertalingen door Rauni Broersma-Luomajoki | Taulukko 2. Rauni Broersma-Luomajoen tekemiä käännöksiä

tot een foutloze, vloeiend Nederlandse tekst te komen. Tijdens het vertalen hadden de vertaalduo's het streven om dicht bij de Finse tekst te blijven. Voor haar werk werd Rauni Broersma-Luomajoki onderscheiden met de Orde van de Finse Leeuw.

Rauni Broersma-Luomajoki työskenteli kääntäjäparinsa (yleensä siis miehensä) kanssa aina vierekkäin kirjoituskoneen ääressä. Kukaan kolmesta kääntäjäparista ei taitanut suomenkieltä kunnolla (Johan van Hulzen ja Jan van Dijk eivät lainkaan, Sjoerd Broersma välttävästi). Tästä syystä Rauni Broersma-Luomajoki käänsi ensin jokaisen lauseen ääneen, ja yhdessä päätettiin mikä tarkka käännös sopi tekstiin parhaiten. Rauni Broersma-Luomajoki ei hallinnut hollannin kieltä tarpeeksi hyvin voidakseen kääntää tekstin virheettömästi ja sujuvasti hollanniksi. Käännösprosessin aikana kääntäjäpari pyrki aina pysymään mahdollisimman lähellä suomenkielistä tekstiä.

Rauni Broersma-Luomajoki palkittiin työstään Suomen Leijonan ritarikunnan ansiomerkillä.

En ole löytänyt biografisia tietoja viimeisimmästä Mika Waltarin kääntäjästä, **Dolf**

Biografische gegevens over de laatste vertaler van Mika Waltari, **Dolf Koning**, heb ik niet kunnen vinden. Hij vertaalde *De Romein* en heel veel andere boeken, maar voornamelijk uit het Engels en Duits. Dolf Koning heeft naast *De Romein*

Koningista. Hän käänsi teoksen *Ihmiskunnan viholliset* (*De Romein*), sekä useita muitakin teoksia, mutta pääosin englannista ja saksasta hollanninkielelle. En usko hänen kääntäneen Waltarin teosta suomenkielestä. Kirjassa ei mainita kyseessä olevan valtuutetun käännöksen, toisin kuin useissa muissa Waltarin hollanninkielisissä käännöksissä.

Väinö Linnan teoksen *Tuntematon sotilas* (*De onbekende soldaat*) kääntäneeseen **Annemarie Raasiin** palaan tulevassa artikkelissani.

Gerard Rijerse
Vertaling: Sanna-Mari Kuisma

veel boeken uit het Engels en Duits vertaald. Ik betwijfel of Dolf Koning uit het Fins vertaalde. In *De Romein* staat niet dat het een geautoriseerde vertaling betreft, zoals wel in de andere Nederlandse vertalingen van Waltari staat.

Op Annemarie Raas, die de vertaling van Väinö Linna's *De onbekende soldaat* opnieuw bewerkte, kom ik in een later artikel terug.

Gerard Rijerse

Erratum

Aviisi 2018-2, p. 38

In het artikel *Vertalers van Finse literatuur rond de Tweede Wereldoorlog* zijn twee vertalers verwisseld:

Op het titelblad van *Het ijs breekt* van Unto Karri staat "vertaald uit het Finsch door Salvador Hertog". De Finse naam

Oikaisu:

Aviisi 2018-2, s. 38

Artikkelissani *Suomalaisen kirjallisuuden kääntäjiä toisen maailmansodan ajalta* kahden kääntäjän nimet ovat sekoittuneet:

Unto Karrin teoksen käännöksen *Het ijs breekt* otsikkosivulla sanotaan "vertaald uit het Finsch door Salvador Hertog" ("suomenkielestä kääntänyt Salvador Hertog"). Kirjassa ilmoitetaan alkuperäisen suomenkielisen nimen olevan *Elävä Pelto*.

Matti Hällin teoksen käännöksen *Het Ijs kruit* otsikkosivulla taas mainitaan "uit het Fins door Dr A.E. Boutelje" ("suomenkielestä kääntänyt Dr A.E. Boutelje"). Kirjan alkuperäistä nimeä *Jäät lähtevät* ei mainita käännöksessä. Suomenkielinen nimi on mainittu tohtori R.K. Broersma-Luomajoen ja Sj. Broersman teoksessa *Domeinen van de Finse Literatuur*.

van het boek staat in de vertaling vermeld: *Elävä Pelto*.

Op het titelblad van *Het ijs kruit* van Matti Hälli staat "uit het Fins door Dr A.E. Boutelje". De oorspronkelijke titel van het boek *Jäät lähtevät* is niet in de vertaling van het boek vermeld. De Finse titel is wel vermeld in het boek *Domeinen van de Finse Literatuur* van Dr R.K. Broersma-Luomajoki en Sj. Broersma.

Met andere woorden: de vertalers zijn in het artikel onjuist vermeld. In het overzicht dat nu op de website van de VNF staat, zijn de vertalers wel juist weergegeven.

Een tweede onjuistheid betreft mijn bron: Johan is geen broer, maar een neefje van Bram Boutelje. Johan's moeder Clara, de oma van mijn bron Ginette Reens was de zus van Bram Boutelje.

Toisin sanoen: kääntäjät mainitaan artikkelissa virheellisesti. VNF: n verkkosivuilla olevassa yleiskatsauksessa kääntäjien nimet on ilmoitettu oikein.

Word lid! | Liity jäseneksi!

Naam | Nimi _____

Voorletters | Kutsumanimi _____

Man | Mies / Vrouw | Nainen *

*doorhalen wat niet van toepassing is | *poista toinen, jätä vain oikea vaihtoehto

Adres | Osoite _____

Postcode | Postinumero _____

Woonplaats | Asuinpaikka _____

E-mail _____

Telefoonnummer | Puhelinnumero _____

Datum | Päivämäärä _____

Aanmelding als lid 'Vereniging Nederland-Finland':
Uw aanmelding kunt u naar onderstaand postadres
sturen of per e-mail naar: info@vnf.nu.

Ilmoittautumisen Alankomaat-Suomi Yhdistyksen
jäseneksi voit lähettää postitse allaolevaan osoitteeseen
tai sähköpostitse osoitteeseen: info@vnf.nu

Secretariaat Vereniging Nederland-Finland

Griffensteijnselaan 78

3703 AD Zeist

Voor vragen: info@vnf.nu

Zo spoedig mogelijk na ontvangst van uw aanmelding sturen wij u een bevestiging met een nummer van Aviisi, de brochure 'Finland in Nederland' en de contributierekening. Nadat wij u als lid hebben ingeschreven ontvangt u automatisch het eerst volgende nummer van ons verenigingsmagazine 'Aviisi'. De contributie bedraagt per jaar (1 januari tot en met 31 december) voor VNF-leden € 27,-. Contributie bedraagt voor bedrijfsleden € 79,- (incl. weblog).

De statuten van de vereniging kunt u op onze website (www.vnf.nu) onder 'De Vereniging' vinden. Met uw aanmelding accepteert u onze statuten. Heeft u geen internet dan sturen wij graag op uw verzoek een exemplaar toe.

Mahdollisimman pian ilmoittautumisenne jälkeen lähetämme teille postissa vahvistuksen ja liitteenä kappaleen Aviisi-lehteämme, esitteen 'Suomi Alankomaissa' sekä jäsenmaksulaskun. Kun olet ilmoittautunut jäseneksemme, saat heti seuraavaksi ilmestyvän yhdistyksen jäsenlehden 'Aviisin' numeron. Jäsenmaksu on vuodeksi (1. tammikuuta - 31. joulukuuta). Jäsen sekä samassa taloudessa asuva partneri ja alle 18 vuotiaat lapset 27,- euroa ja yritysjäsen 79,- euroa (sisältää weblogin).

Nettisivuiltamme www.vnf.nu alaotsikosta «Yhdistys» löydät yhdistyksen säännöt. Ilmoittautuessasi jäseneksi samalla hyväksyt nämä säännöt. Huom. Säännöt ovat toistaiseksi vain hollanninkielellä (Statuten).

